

15757

143

No. 18

1663, 20

20

Q. D. B. V.

DISPUTATIO JURIDICA

DE

TEMPORE,

QVAM

D. T. O. M. ADIUVANTE, AU-

TORITATE ET CONSENSU MAGNIFICI

JCTORUM ORDINIS

IN ILLUSTRISALANA,

SUB UMBONE

VIRI

NOBILISSIMI, AMPLISSIMI, CONSULTISSIMI,

AC EXCELLENTISSIMI

DN. ERNESTI FRIDERICI

SCHRÖTERI, HÆREDITARII in Wicferstädt, JCTI

ET ANTECESSORIS FAMIGERATISSIMI, CONSILIA-

RII SAXONICI GRAVISSIMI, CURIÆ PROVINCIA-

LIS, SCABINATUS, NEC NON FACULTATIS JURI-

DICE ASSESSORIS EMINENTISSIMI,

DN. PRÆCEPTORIS AC PROMOTORIS

SUI ÆTERNUM COLENDI,

DIE APRILIS HORIS ANTEMERIDIA-

NIS VENTILANDAM

PUBLICE EXHIBET

JOHANNES BVCHIVS, SERVESTA

ANHALTINUS, AUTOR.

IN AUDITORIO JCTORUM

JENÆ,

LITERIS JOHANNIS WERTERI, ANNO 1663.

DISPUTATIO JURIDICA

TEMPORE

D. T. O. M. ADIUVANTE, AD-
FORITATE ET CONSENSU MAGNIFICI

DI ERNESTI FRIDERICI

ET ANTECESSORIS FAMILIARISSIMI, CONSILIA-
RII SAXONICI GRAVISSIMI, CURIE PROVINCI-

ALTISSIMI HONORIS ANTEMERIDIA-

JOHANNES BACHMANNUS, JURIS

IN NOTORIO PECTORE

DISPUTATIONE JURIDICA

PRÆFAMEN.

IN NOMINE DOMINI NOSTRI JESU CHRIS-
TI ad omnia consilia & omnes nostros progredimur actus
l. 2. C. de offic. præfect. prætor: ubi enim Christus non
est fundamentum, nullum boni operis est super-
adificium c. cum Paulus l. quæst. 1.

Verissimum esse Innocentii Papæ in c.
grave 35. quæst. 9. effatum: Veritatem sapi-
us exagitatam magis splendescere in luce,
confirmat partim antiquitas, partim hodi-
erni mores. Antiquitas, dum strenue in veri-
tatem inquisivit, quæ finis esse debet dispu-
tationum, & neminem ignorare arbitror, di-
sputationum exercitia non heri aut nudius

tertius in scholis enata fuisse; scire n. & dissentire simul invaluit,
naturalisq; ad hoc hominibus est facilitas l. 17. §. 6. de recept. qui
arbitr. recep. Mores hodiernos velle enarrare, supervacaneum
esset, cum cuivis noti sint: in disputationibus verò conscriben-
dis admodum variant: Quidam putant, nil in publicum prodire
debere, nisi primitus ab ingenio excultum; & licet hoc maxime
è re literariæ dignitatis esse fatear, tamè seculi hujus mores recla-
mant. Alii ex innumeris autoribus, ad instar apium, quod opti-
mum est eligendo, vel etiam ad compendium trahendo, aliam
orationis formam, aliamque stylum alienis adaptando, quæcun-
que ab aliis inventa proponunt & sibi vindicant, quia magis for-
te polita, quàm ante apparent. Alii adhuc aliter. Sed abundet
quilibet suo sensu, Ego nec aliis methodum præscribo, nec mihi
præscribi patior. Attamen ex parte, ut verum fatear, seculi hu-
jus mores secutus aggredior materiam de Tempore Legali, de
qua optimo jure dici posset decantatum illud proverbium Δύ-
σκολα τὰ καλὰ. Difficilia quæ pulchra. Difficilis est, quia serpit
fere

ferè per omnes Juris materias, ita ut sola amplitudo alicui terro-
 rorem injicere potuisset; Et hæc ipsa non semel ansam mihi dedit
 hæc benè capta deferere, nisi hanc illam ipsam apud æquum
 judicem veniam impetrare posse, persuasum mihi habuissem. Ex-
 hibeo igitur hanc de Tempore Legali materiam vix libatam, ne-
 dum exhaustam, hac solenni additâ protestatione, me non fuisse
 in ea opinione, ut hæc materia pro meritis à me possit tractari; o-
 ptimè enim constat, quid valeant humeri, quid ferre recusent, &
 cum hæctenus, quod sciam, nemo hanc materiam exactè tracta-
 rit, ingenii mei vires tanti non sunt, ut defectum, hunc possint
 supplere. Constitui igitur pauca quædam pro ingenii tenuita-
 te & instituti ratione differere. Sed cum sine auxilio divino
 frustranei sint omnes nostri labores, idcirco ante omnia Jeho-
 vam altissimum ardentè invoco, velit mihi gratiam suam con-
 ferre, ut hæc omnia cedant in ipsius nominis divini gloriam, &
 studiorum meorum emolumentum. Sit itaque

THESES. I.

*Definitio in
 omni nego-
 cio pramit-
 tenda.*

Hisce nunc præmissis notanda præprimis venit
 definitio Temporis; constat enim omnem, quæ à ratio-
 ne suscipitur, de aliquâ re institutionem debere à defi-
 nitione proficisci, ut intelligatur, quid sit id, de quo
 disputatur, quo tendit etiam Cicero in princip. offic. vers. placet igitur.
 Paulus Granucc. in suis addit. ad Tractat. de Reservat. Benefic.
 Cagnol. in l. si emancipati n. 6. C. de collat. Bellon. in rubric. num. 1.
 inst. de verb. oblig. Hyppolyt. Mars. in tractat. de fidejuss. in princ. n.
 2. vers. quero ego solus. Ricciar. Pistor. in Rubric. de bonor. poss. num.
 5. vers. 3. & Dd. comm.

*Definitio du-
 plex Nomi-
 nis & Rei, il-
 la pramit-
 tenda &
 quare.*

THESES. II. Est autem definitio duplex, alia nominis, alia
 rei. Illius maximam partem absolvere Etymologiam constat, in-
 vestigandum igitur erit, unde nomen, Tempus, descendat arg. l.
 1. pr. ff. de i. & i. verborum enim prior licet potior rerum ratio est
 attendenda l. 7. §. ult. de suppell. legat. cap. 8. X. de V. S. l. 19. ff. ad ex-
 hib. l. 2. C. comm. de legat. & fideicomms. Bachov. in comment. ad in-
 stit. pr. de ingen. & Plato in Cratyl. nam ad rectè docendū oportet
 primò expendere nomina, quod etiam eleganter expressit Socra-
 tes

tes apud Epiet. dicens. Principium eruditionis esse intelligentiam
verborum. Add. Nobiliss. Ampliss. Consultiss. & Excell. Dn. Praeses
Praeceptor ac Promotor meus summus in tract. de suitate cap. 1. No-
biliss. Dn. Wissenb. in tr. de verb. signif. in pr.

Th. III. Unde ducatur $\tau\omicron$ tempus, Philologi non satis in-
ter se conveniunt. Quidam, quos inter Plur. Rev. Dn. Becma-
nus Theolog. & Philolog. celeberrimus p. m. in orig. ut & Clar. Dn.
Wulstorpius in mellif. onomast. deducunt tempus à græco, $\tau\epsilon\mu\upsilon\omega$
seco; hujus derivationis ratio teste Cl. Dn. Vossio Philologo undi-
quaque celeberrimo p. m. in Etymol. latin. ling. redditur hæc, quia
etsi materialiter, ut loquuntur, tempus est res continua, forma-
liter tamen est discreta, & ad hoc confirmandum adducunt
definitionem temporis traditam à Philosopho lib. 4. $\Phi\upsilon\sigma. \alpha\eta\rho.$
ubi dicitur quod tempus sit numerus motus secundum prius &
posterius. Quidam deducunt tempus $\alpha\tau\eta\mu\omicron\varsigma$ tunc, cui opini-
ni etiam subscribit; Martinius in Lexic. Philolog. voc. tempus di-
cens simplicissimum forte est tempus ducere $\alpha\tau\eta\mu\omicron\varsigma$ tunc: Tem-
pus enim est tunc & nunc fluens & in hac sententia est Cl. Dn.
Vossius alleg. loc. Sed quia utraque opinio magnos habet Auto-
res, nec hic multum refert, suis Autoribus relinquantur.

Etymologia
Temporis
duplex:

Thes. IV. Synonyma agnoscit Tempus varia in-
variis linguis. à Latinis appellatur hominis aut animantis tem-
pus ætas. Regni aut Reipublicæ Periodus, generationis unius
seculum, actionis, occasio aut opportunitas, calculus temporis
communis, æra. Dicitur etiam tempus tempestas- Plaut: Ca-
sin: Eatempestate flos Poetarum fuit Vide sis Martin. alleg. loc. Fun-
ger. in Lexic. Philolog. voc. Tempus.

Synonyma.

Th. V. Definitioni rei adhuc præmittendæ videntur non-
nullæ temporis diversæ acceptiones. Mens quidem non est o-
mnes evolvere, sed tantùm frequentiores, & hac vice occurren-
tes. Nemini verò ignotum esse potest mentionem fieri tem-
poris in omnibus fere disciplinis. Sic temporis fit mentio in
Theologia, Medicina, Philosophia, quo modo verò id fiat, hic
adscribere, ratio instituti non patitur, sed optimè ex unaquaq;
disciplina potest cognosci; sufficiat hic unam vel alteram saltem
acceptionem breviter attigisse. Sumitur verò i. pro duratio-
ne rei

Homonyma

ne rei creatæ corporeæ. 2. pro duratione omnis rei creatæ, ut ævum complectatur 3. omnis Entis, ut etiam æternitatem cõplectatur. 4. pro opportunitate agendi, quæ tempori aliquando accidit 5. pro spatio seu momento 6. pro æris qualitate, quæ tempori accidit 7. pro rebus, quæ in tempore venduntur, ut cum dicimus, carum est tempus *Es ist theure Zeit.* 8. pro mora efferendæ syllabæ. 9. pro accidente verbi, quo indicatur differentia secundum tempus præteritum, præsens & futurum. Et quis omnes temporis enarrabit acceptiones? Vide sis alleg. *Martin: d. loc.* In Jure nostro quàm variè accipiatur Tempus, ex toto hoc discursu patebit. Breviter verò sciendum, quod de Tempore agatur in jure nostro non in actu signato, idest, ut exprimatur essentia seu quidditas temporis, sed in actu exercito, h. e. ratione usus & communiter habetur à Dd. pro circumstantia negotii civilis.

Definitio Rei duplex.

Th. VI. Definitio Rei nunc sequitur, quam Philosophi vulgò faciunt duplicem. Alia enim definitio rei naturam accuratè explicat, alia saltim leviter describit quid res sit; illa propriè est definitio, hæc saltim descriptio; & quia hæc saltim essentiam rei exterius penes corticem manifestat, de hinc non ero sollicitus, sed potius tradam priorem.

Definitio Temporis Philosophicè Considerati duplex.

Th. VII. Temporis definitio à Philosophis traditur talis, quòd sit numerus motus secundum prius & posterius. Vid. *Arist. lib. 4. Phys. cap. 10. tex. 90.* Hujus definitionis explicationem accuratè tradit *Excell. Dn. Zapffius P. P. Fautor meus honorandus in Tab. Philos. Vide sis insuper Kekermann. in Phys. & Joh. Magir. in Physiologia.* Sed quia, ut naturaliter evenire solet, de omni re instituuntur sæpè inanes disceptationes, ita & hæc definitio non melioris fuit fortunæ; horribiles enim de eâ motæ sunt controversiæ, quæ in calumnias inanes & sophismatum præstigias exierunt, teste *Dn. Philipp. Melancht. dial. lib. 1. de præd.* quando. Unde alii alias tradiderunt definitiones. *A Ramo lib. 1. dial. c. 11.* definitur, quòd sit duratio quædam rerum præsens, præterita, & futura; quam etiam multi amplectuntur, quos interest *Fungerus d. loco.* qui eleganter eam explicat. Sed Philosophis hæc definitiones examinare relinquo, quia hîc discursus non est de tempore inge-

In genere, sed de legali saltim. Trado igitur definitionem temporis legalis talem:

Th. VIII. Tempus legale est tempus peragendis terminandisque negociis civilibus à lege, vel privata, vel publica definitum.

*Definitio
Temporis iudicè considerati.*

Th. IX. In tradita definitione per legem privatam intelligitur quævis ipsius hominis dispositio in negotio civili, cui quod ordinat, modifacere aut qualificare certi & definiti temporis, loci & aliarum circumstantiarum adjectione liberum est, ab ipsaque lege publica confirmatur, ac robur ei additur.

Lex privata quid?

Th. X. Notanter dixi, quod à lege publica debeat confirmari hominis dispositio privata; sic heredis institutioni, quæ fit ad diem certum, lex publica non adfistit, sed prohibet potius & annullat, non quidem ita, ut adjectione diei in totum vitietur institutio, sed quod dies vitiosè adjectus rejiciatur, & habeatur pro non scripto, perindeque sit, ac si purè sit facta institutio l. 34. de hered. instit. aliud verò obtinere in legatis constat. Contra testatorem posse liberis suis dare tutorem ad certum tempus, vel ex certo tempore, non dubitatur §. 3. Inst. qui test. tut. dar. poss.

Exempla nonnulla

Non solùm verò in hisce, sed & in contractibus ferè omnibus per pacta adjecta Lex publica permittit legi private seu dispositioni hominis addere certum tempus, in tantum, ut & certò modo qualificare contractum tempus hoc adjectum, possit. Exempla ubivis in LL. sunt obvia, ut in locatione l. 38. pr. & §. 2. locat. conduct. societate l. 14. §. 2. comm. divid. pignore l. 4. de pign. mandato l. 27. §. 2. 3. de V. O. pertinet huc etiam pactum de retrovendendo, si scil. venditor sibi retinet jus redimendi rem venditam omni tempore, vel intra certum tempus l. 2. C. de act. empt. & vendit. item pactum additionis in diem si scil. melior conditio se non offerat intra certum tempus l. 1. & 2. de in diem addit. item lex commissoria, si scil. ad certum diem pacto statuendum pretium non solvatur, res sit inempta. l. 2. de lege commiss. Et de hac lege movent Dd. controversias multas v. c. An lex commissoria locum habeat in pignore? & alias, quas omnes eruditè resolvit in eleganti tract. de L. commiss. Magnif. Dn.

Dn. Gothofredus de Jena Ictus. celeberrimus. Serenissimi & Potentissimi Electoris Brandenburgici Consiliarius & Antecessor in incluta Viadrina. gravissimus Mecenas meus magnus, ad quem brevitatis causa B. L. remitto. Alia adhuc exempla suppeditat l. 19. de const. pec. §. 10. Inst. de except. de donat. l. 1. & t. tit. de statu lib. Et hæc dixisse sufficienter de tempore, quod à lege privata seu dispositione hominis constituit potest in negociis civilibus, & quando lex publica eidem adfuit, vel robor addit; fusius quidem hæc potuissent deduci, pluraque exempla addi, nisi hisce paginam præriperet materiae vastitas.

Lex publica quid. Th. XI. Per legem publicam in definitione quid intelligatur, jam patet, & hæc causis civilibus terminos quasi & fata præstituit atque definit.

Dupliciter Tempus statuit. Th. XII. Dupliciter autem lex publica tempus statuit: Vel immediatè; Vel mediatè. Immediatè, tum circa se, & jus adeo ipsum, tum circa ejus objecta. Circa objecta constituit tempus, dum sc. in uno & altero negotio vel perficiendo, vel terminando seu finiendo tempora peculiariter & fata præscribit. Ut in materia usucapionum, ætatibus hominum, actionibus & exceptionibus temporalibus, aliisque in causis quàm plurimis; de quibus infra, ordine sic jubente, agemus; circa se ipsum definit tempus lex publica, quando certum tempus & terminum ponit, quando quousque species aliqua juris sive lex perficiatur, vires capiat, terminetur, finiatur, disponit.

Constitutiones principum à quo tempore incipiant obligare. Th. XIII. Exempli loco sint constitutiones Principum, de quibus, quando obligare incipiant, quæritur, & dicendum videtur, quod obligent simul ac promulgatæ sint: Attamen ex *Nov. 66. c. 1.* patet, quod Justinianus, ne iniquè lex noviter lata & antequam in plenam subditorum omnium notitiam perveniat, obligatione suâ actus privatorum obruat, tempus certum, quo lex vires obligandi subditos habeat, constituerit, scil. duos menses à die promulgationis ritè factæ, nisi aliud tempus nominatim lege comprehensum sit, ut in *Nov. 58. in pr.* tempus trium mensium, & *Nov. 116. c. 1.* triginta dierum; hoc enim casu specialis Principis dispositio derogat generali. Hodie circa promulgationem singulariter notandum, quod Elector Moguntinus leges

ges comitiales, facta per imperium publicatione, Camera Imperiali Spir, specietenus insinuari curet. Atque inde nova quaedam & particularis promulgatio subsequitur, qua Collegium Camerale de eo, si quid in recessibus illis circa stylu aut processu noviter cautum, Advocatos & Procuratores monere solet, certo temporis spatio ad informandos litigatores simul indulto. *Conf. Guilielm. Roding. in Pandect. Cam. noviss. lib. 1. tit. 1. in addit.* Sic definit obligare, si iterum Princeps abroget legem. Nec haec abrogatio vel mutatio attribuenda est inconstantiae Principis, quin imò ejus laudanda prudentia; leges enim cum ad utilitatem civium accommodandae sint, ea autem saepius variet & mutetur, leges una quoque mutari, necesse est *c. 8. x. de consang. & affin.* quod ipse Justinianus testatur in *Nov. 187.* Nostras, inquit, leges emendare nos non piget. Plura sanè essent dicenda de legibus it: edictis praetoriis, sed praestat tacere, quam pauca de iis loqui.

Th. XIV. Mediatè Lex publica tempus statuit, quando ipso jure non indulget vel ponit tempus negotio certum & definitum; judici tamen liberum relinquit, ut inspectis tum personae, tum rei ipsius qualitatibus, ponderatisque probe circumstantiis vel tempus à se jam definitum, vel aliud, quod aequum judici videatur, indulgeat. Et hujus exempla in jure occurrunt varia, sed quia de his infra aliquid dicetur, hic omittam, ne crabem bis coctam repetere videar.

2. Mediatè

Th. XV. Definitionem jam declaratam excipit Divisio. Dividitur verò tempus variè, impraesentiarum placet tales divisiones adnotare, quae in jure civili usum habent; Nam quae huc non spectant, aliis relinquo. Non potest verò non esse notum, diversa esse quaesita, quando quaero, quanto tempore quid faciendum, vel jam dudum factum sit, & quando quaero, quo tempore quid expediendum vel expeditum sit, ideo haec duo ne confundantur, benè sunt distinguenda.

Divisio Temporis generalis ratione quantitatis & qualitatis.

Th. XVI. Quando igitur quaero quo tempore quid expediendum vel expeditum sit, rectè mihi respondetur, quod vel interdium, vel noctu factum sit. Hinc divisio illa Temporis in diurnum & nocturnum. Illud diei, hoc noctis principio & fine determinatum est; quo modo utrumque iterum dividatur in partes,

Ratione qualitatis dividitur i. diurnum & nocturnum & quid res, utrumque

B

tes, Vide sis *Alsted. lib. 11. Encyclop. part. 3. c. 2. reg. ult.* quomodo v. dies, quomodo nox definiatur, patebit infra. Sed quia de tempore nocturno specialia quaedam in jure nostro sunt constituta, necesse quidem esset, nonnulla huic distinctioni accommodare, sed si omnia huc facientia vellem adscribere, viderer omnino susceptam provinciam superare velle, paucis igitur saltim hoc tempus attingam.

**Nocturnum
tempus est
circumstan-
tia.**

Th. XVII. Nocturnum tempus esse qualitatem & circumstantiam in delictis, certissimum est, prout probat *Bald. in l. testium num. 22. vers. similiter C. de test. per text. in l. finem ff. de sicar.* An vero sit circumstantia aggravans delictum, an relevans? hoc opus hic labor; Breviter dici potest, tempus nocturnum esse circumstantiam modo delictum aggravantem, modo relevantem. Nonnulli talem tradunt notam, quod nocturnum tempus sit qualitas mutans, quotiens actus remotâ nocte non est incidens in delictum; aggravans verò, quotiens actus etiam præcisâ nocte continet peccatum in legem. Sed hæc non facio mea, nec an vera sint, hac vice disputo.

Exempla.

Th. XIX. Exemplum præbet *l. 4. C. ad L. jul. de adult.* ubi nox respectu adulteri est circumstantia delictum aggravans; potest enim occidi, licet sit persona nobilis seu honesta, cum tamen aliâs vilem duntaxat aut in famem occidi *l. 24. ff. b. t. permittat*; alterans seu minuens est respectu mariti; nox enim factum mariti relevat *d. l. 4. C. sic nox aggravat delictum effractorum*, ut patet ex *l. 2. de effractoribus*.

**Ire de nocte
non est deli-
ctum de ju-
re commu-
ni.**

Th. XIX. Ire de nocte leviter peccare scribit *Bart. in l. leviana num. 9. ff. de accus. sibi tamen contrarius in l. 1. num. 11. de publ. judic.* & hanc contrariam sententiam de jure communi esse veriorum probat *Brunnor. à Sol. quest. 35. num. 18. & ab illo allegat. Alciat. & Aretin.* licet prius verum sit stante tali statuto.

**Fures no-
cturni gra-
vius punien-
di diurnis
& quare.**

Th. XX. Commodè hic quæri potest; An fures nocturni (quorum fit mentio *in l. 16. §. 5. ff. de pœn.*) gravius sint puniendi diurnis? Et hoc videntur suadere *text. in l. 1. C. de fur. baln. in l. itaque ff. ad L. Aquil. Angel. in l. si ut n. 1. vers. veritas C. de sicar. Menoch. lib. 2. de arbitr. jud. cas. 2. 96. Alber. in l. si quis n. 2. vers. Habes. ff. de privat. delict. Id. in l. furem. ff. de sicar.* Ita ut non videatur

143
videatur hoc posse in dubium revocari. Ratio etiam dari potest, quia fures nocturni proditoribus non sunt dissimiles *Senec. declam. ultim. Cujac. observ. 11. cap. 27.* & tenebræ ad furtum faciendum opportunæ atrocius faciunt delictum *l. 2. ff. de effract.* quo enim major est furandi facultas & occasio, eò gravius in furem animadvertendū; incertū quippe est, quo animo veniat fur nocturnus, ad furandū dūtaxat, an & occidēdū. Sed & vis atq; effractio cum hoc furto plerumque est conjuncta; Et in summa sciendum, quo occultius & impunitius committi flagitia possunt, eò deprehensa accerbius majoreque jurisdictionis severitate puniendæ sunt *l. presbyteri 8. C. de Episc. & Cleric. l. 1. l. 2. ff. de fur. baln.*
Add. Magnif. Dn. D. Struve Præceptor ac Patronus meus colendus Exercit. 48. tb. 106. Dn. D. Strauch. dissert. ad pand. 19. tb. 9.

Th. XXI. Quā autem pœnā affligi possit fur nocturnus Quā pœnā
attentā privatā facultate, si apprehendatur, de jure nostro viden- affligi possint
tur variè sensisse Juri. *Ulpianus in l. 9. ad L. Cornel. de sicar. dicit, à privato.*
furem nocturnum occidi posse jure, si is, cui furtum faciebat, ei sine vitæ suæ periculo parcere non potuisset. *Cajus v. in l. 4. §. 1. ff. ad L. Aquil. vult furem nocturnum occidi posse indistinctè, si tamen occidens id ipsum cum clamore testificetur, & hujus l. 4. rationem affert Doctiss. Grotius. de i. B. & P. lib. 2. cap. 1. num. 12.*
Ad quem dissentium Respondet *Dn. Viessenbach. disp. ad Pand. 21. §. 2. quod Lex 12. Tab. in usu non fuerit, sed tantum in d. l. 4. recitetur. Clarus aliàs de communi opinione testatur & dicit lib. 5. §. homicidium num. 47. vers. ultima* quod quatuor concurrere debeant, ut fur nocturnus impunè possit occidi 1. quod illud fiat pro defensione sui ipsius, vel rerum suarum, aliàs non posset quis occidere, si recedat sine rebus suis, 2. quod volens occidere furem nocturnum clamet *d. l. 4. §. 1. ad L. Aquil.* 3. quod eum non cognoverit, nec habuerit testes, qui potuerint illum cognoscere, & contra illum deponere ratione furti. 4. quod eum capere non potuerit. An hæc sufficiant, an non? in medium relinquo, quia quæstio saltim erat de jure civili Romano. Esent sanè adhuc plurima addenda, & scitu perquam necessaria.
v. c. An nocturno tempore possit inventarium confici dissentien-

tibus iis quorum interest? Bonorum possessio agnosci? Ul-
timæ voluntates celebrari? Item Donationes mortis causâ? An
codicilli confici possint? Pignora contentiosa constitui? Sa-
tisdatio præstari? Sententia ferri? Probationes fieri? Jura-
mentum deferri? &c. Sed si hæc & similes quæstiones vel-
lem decidere, facilius deficeret charta quàm materia; Remitto
itaque B. L. ad Autores, qui hac de materia sparsim quidem tra-
ctarunt.

*2. In conti-
nuum & u-
tile.* Th. XXII. Dividitur quoq; Tempus in Continuum & Utile
nuntur sibi in vicem in l. 31. ff. ad L. jul. de adult. & l. 1. § 9. ff. de li-
ber. agnosce.

*Tempus uti-
le quid.* Th. XXIII. Utile est, quod currere incipit, quando quis
scit jus sibi natum & quæsitum esse, ac experiendi potestatem
habet d. l. 1. de divers. & tempor. prescript. l. 3. § 4. de accus. l. 6. §. 14.
que infraud. credit. l. 1. §. 2. quand. act. de pecul. annal. l. 1. §. dies, quand.
appelland. l. 73. de judic.

Explicatio. Th. XXIV. Dictum fuit. 1. quando quis scit; requiritur
ergò in tempore utili scientia; ut scilicet sciat jus sibi aliquod com-
petere; unde ignorantia hoc tempus non currit, exempla infra-
patebunt. Vid. l. 55. de adilit. edict. 2. ac experiendi potestatem ha-
beat. Notandum verò hîc, quod potestas experiendi sit triplex;
tum 1. ratione actoris, quod ipse vel per alium experiri non im-
pediatur; potest enim variis modis impediri, si videlicet sublit
causa fontica; tum 2. ratione rei, ut secum experiendi potestatem
faciat seu experiendi potestas fuerit adversus eum. l. 4. ff. de div.
temp. prescript. nec contrariatur huic l. 4. l. 25. de stipul. serv. illa e-
nim loquitur de reis, hæc de actoribus. Reis, veluti fidejusso-
ribus, qui purè in diem certum fidejusserunt, veluti usque ad LX.
dies, tempus hoc cedit statim paratis excipere actionem, & idè
si intra eum diem cum iis actum non sit, agentem creditorem,
postea repellent præscriptione temporis in obligatione positi d.
l. 4. Actoribus autem, quibus competit actio temporalis tempus
actionis non cedit, antequàm agendi facultas fuerit d. l. 1. de divers.
tép. prescript. & ita accipienda d. l. 25. quæ non loquitur de tempo-
re satisdationis ut d. l. 4. sed de tempore actionis; non de tempore
dato

143
dato fidejussori, sed de tempore dato aitori; *Add. Cujac. 16. obs. 38. Pac. 7. cent. concil. 23. Tum 3. ratione Prætoris, ut conveniendi ejus copiam habuerit, quæ non semper datur. Textus est clarus in l. 26. pr. & §. 4. ex quib. caus. maj.* Dupliciter verò Prætor copiam sui facere dicitur, interdum pro tribunali, quando scilicet certo solenniq; tempore & loco iis causis occupatur, quæ causæ cognitionem decretumque magistratus desiderant; nam illa pro tribunali, non de plano cognoscenda & expedienda sunt, quod vult etiam *l. 9. §. 1. de off. procons. l. 71. & 105. de R. J.* Sic de plano & pro Tribunali sibi in vicem opponuntur *in l. 3. §. 8. de bon. poss. l. 2. §. 1. quis. ord. in bon. poss. l. 1. §. 8. ad SCt. Turpill. l. 18. §. fin. de quest. l. 4. C. de dilat.* Causæ cognitionem desiderant Transactio alimentorum *l. 8. pr. de transact.* Alienatio prædiorum minoris *l. 2. §. 1. de offic. ejus cui mand. est jdiēt.* Restitutio in integrum *l. 3. de in integr. restit.* Consilii exercitio *d. l. 2. pr. bonorum possessio decretalis l. 1. §. 7. de success. edict.* de qua th. seq. quid dicam. Tempus verò hoc, quo prætor pro tribunali sedens postulationibus & cognitionibus occupatur, vocatur Sessio *add. l. 2. quis. ord. in bon. poss. l. 5. §. satisfactions ff. ut in poss. legat. Conf. Duaren. 2. disp. 16. Govean. 1. variar. lect. 10. Cujac. 2. observ. 18. Giph. ad §. 16. l. de excus. tut. Alber. Gent. de divers. temp. appell.* Interdum quoque extra tribunal copiam sui facit prætor v. c. quovis alio loco, quo salva majestate imperii sui salvoque more majorum jus dicere constituit *l. pen. de J. & J.* & hoc, ut jam dixi, est de plano jus reddere: Et ita de plano expediri possunt regulariter actus jurisdictionis voluntariæ, veluti manumissiones *§. 2. l. de libert.* sic de plano potest proconsul jubere obsequium parentibus & patronis exhiberi *l. 9. §. 3. de off. procons.* quædam bonorum possessiones de plano peti possunt *l. 2. §. 1. quis. ord. in bon. poss.*

Th. XXIV. Hæc jam dicta illustrare videntur vulgarem Bonorum possessionem illam divisionem bonorum possessionis in Edictalem & Decretalem, quam impugnat Forster. *in tract. de success. lib. 2. cap. 26. per decretalis & rot. propugnat. Accurs. in l. 1. §. 7. de success. edict. Sicbard. ad Rubric. C. qui admitt. ad bon. poss. n. 24. Donell. 7. comm. 14. Scip. Gent. 1. de jdiēt. c. 21. Fach. 5. controuv. 73. & 13. controuv. 35. Bachov. in not.*

ad Treutl. Diff. 15. hb. 2. lit. A. & quidem malè, ut loquar cum
 Suth. Diff. 11. §. 92, add. l. 1. §. 4. in fin. sit ab. test. null. ext. l. 30. §. 1.
 in fin. de acquir. vel amitt. hered. l. 1. §. 7. de success. edict. Illa ex edi-
 cto Prætorio de plano sine causæ cognitione tribuitur, ut jam
 dict. hb. præc. Hæc ex decreto præcedente singulari causæ cog-
 nitione pro tribunali decernitur d. l. 2. §. 1. quis ord. in bon. poss. l. 3. §. 8.
 de bon. poss. si tamen adsit contradictor, per accidens evenit, ut
 in illa opus sit causæ cognitione. arg. d. l. 3. §. 8. In hac verò ali-
 quando ea non sit opus arg. l. 1. §. 14. & l. 7. §. 2. de ventr. in bon.
 poss. mitt. l. 1. l. 3. §. 4. de Carb. Edict. Add. Magnif. Dn. D. Struve Ex-
 erc. 37. hb. 9. & seq. Bach in comm. ad Instit. ad §. 6. de bon. poss. decre-
 talem appellat extraordinariam, edictalem ordinariam. Ex
 jam dictis concludo, plures dari dies utiles petendæ bonorum
 possessionis ordinariæ, quàm extraordinariæ; nam, ut ante dixi,
 illæ etiam extra tribunal, ubicunque copiam sui faciente Præto-
 re poterant peti & admitti; minus verò rectè quis concluderet,
 tot esse dies utiles, quot sint sessiones; fieri enim potest, ut et-
 iam sedente pro tribunali Prætoris aliis rebus sit occupatus d. l.
 2. §. 3. quis ord. in bon. poss. Add. Dn. Vinnius in comm. ad instit. ad d.
 §. 6. de bon. poss. qui de his eruditè differit.

Sub divisio
 utilis Tem-
 poris.

Th. XXV. Subdividi potest Tempus utile, ut scilicet sit uti-
 le vel ratione cursus & principii simul, vel ratione principii tan-
 tum. Prius est, quando singuli dies usque ad ultimum à primo
 inclusivè sunt utiles l. 2. pr. quis ord. in bon. poss. posterius quando
 principium est utile, ita ut ignorantibus non incipiat currere, in
 progressu autem tempus est continuum. Exemplum sit. in §.
 16. inst. de excus. tut. add. Bach. in comm. ad inst. ad d. §. Plura ex-
 empla, ampliaciones & declarationes suppeditat Card. Tuschus
 Pract. conclus. tom. 8.

Tempus con-
 tinuū quid.

Th. XXVI. Continuum Tempus est, quod sine ulla di-
 stinctione omnes & singulos dies (etiam illos quibus nulla est
 in iudicio aliquid agendi copia) cum horis connumerat, quod
 tum scienti quam ignorantibus currit l. 15. de divers. & temp. præscript.
 l. 6. de Act. & oblig. l. 8. de his qui not. infam. l. 31. §. 1. l. 6. de usuc. l. 6.
 de usufr. legat. l. 24. ad. S. Ct. Vellej. l. 38. de excus. tut. Add. Althus.
 lib. 1. Dicaolog. c. 9. n. 23, Cujac. lib. 2. obs. c. 18.

Th. XXVII, Dixi

143
Th. XXVII. Dixi tempus continuum etiam connume- *De Tempore*
rare dies, quibus nulla est in iudicio aliquid agendi copia, quales *Feriatō seu*
etiam sunt feriæ, de quibus, ut quædam addantur, necesse esse *feriis.*
videtur. Possunt verò feriæ dupliciter considerari: Vel in se,
vel ratione effectuum juridicorum. In se, si perpendatur quid, quo-
ruplices sint, & quomodo computentur.

Th. XXIX. Feriæ sunt dies, quibus jus non dicitur pu- *Quid feria*
blicè, quique ab actibus judicialibus sunt vacui, nec ullius nego- *sunt & earum*
cii forensis sunt capaces. *l. 5. de fer.* Sumuntur aliàs feriæ vel stri- *divisio ac*
ctè prodiebus festis, seu ad cultum divinum destinatis; vel latè, *computatio.*
ut etiam comprehendant ferias humanas *l. 2. C. de fer. Conf. d. l.*
5. & 9. ff. & l. 7. & ult. C. de fer. cap. 1. & cap. ult. X. eod. Feriæ quo-
modo Romanorum more fuerint divisæ hîc esset inculcandum,
nisi à multis hoc jam tum præstitum esset, ideò huic labori, ne-
nimis prolixus sim, facilè me supersedere posse arbitror, & re-
mitto B. L. ad *Lexicon Calv. voc. Feria.* qui prolixè ex *Macrobio* & *sa-*
turn. huc facientia tradit. Mutato igitur sacrorum cultu alia-
erat etiam ratio feriarum, & secundùm eam dividebantur variè,
ut videre licet apud *Wesenb. in paratit. ff. de fer. n. 3. Dn. Ungeb.*
in comm. ad jus Can. tit. de fer. n. 4. & 5. Perez. in comm. ad Cod. tit.
de fer. n. 3. Dn. Frantz. in comm. ad Pand. tit. de fer. n. 6. 7. & seqq.
Dn. Strauch. dissert. ad Pand. 24. §. 11. Petr. de Greve. ad. l. 1. §. 1. &
l. 4. de fer. Placet verò breviter ferias distinguere & quidem secū-
dū usum hodiernū cum *Magnif. Dn. Struv. Exerc. 5. th. 34.* in divi-
nas, hoc est, dedicatas cultui divino, & humanas, hoc est,
in utilitatem & occupationem hominum constitutas, ut propter
agriculturam scil. dies messium, it: vindemiarum *l. 1. b. t. l. 2. l. 4.*
C. eod. quæ profunt omnibus, licet fortè ipsi in fructibus colli-
gendis non sint occupati *Bach. in l. 1. b. t. D. Carpzovius part. 1.*
c. 3. de fin. 22. nec obstat. l. 1. in pr. ff. de fer. it. l. 1. de agric. & censit.
ad quas Respondet *Nob. Dn. Præses in colleg. Wesenbeciano n. 7.*
ut & Dn. Hahn. in observ. ad Wesenb. tit. de fer. n. 7. item nun-
dinarum. Divinæ subdistinguntur in ordinarias, ad quas re-
fertur dies dominicus *l. 2. l. 7. l. 11. C. tit. & festa solennia, ut festū*
Paschatos, Pentecostes, & Nativitatis Christi l. 6. l. 7. C. eod. & extra-
ordinarias, quibus Deus ob beneficium aliquod nobis exhibitū
colitur,

colitur, quo spectant dies gratiarum actionum, & omnes aliae ob res prosperè gestas indictae, quas aliàs repentinas vocant *t. t. C. de dilat. Add. Dn. Frantzck. d. loc. Dn. Ungeb. eod.* De computatione in super feriarum divinarum tenendum, quod computentur de vespèrâ in vespèram *c. 1. & 2. X. de fer.* quod est juri divino consentaneum *Exod. 12. vers. 18. Levit. 23. vers. 5.* nisi locus & provinciae consuetudo aliud introduxerit *c. 2. X. de fer. add. Cujac. ad. d. c. Humanæ incipiunt à mediâ nocte, & sequentis noctis mediâ parte finiuntur, adeoque constant ex duabus dimidiatis noctibus & media luce. l. 8. b. t.*

Effectus feriarum in iure. Th. XXIX. Ratione Effectuum juridicorum quod divinas ordinarias & extraordinarias ferias attinet, in iis actus omnes iudicarii quiescere debent, & suscepti ipso jure sunt nulli, quod de illis, qui jurisdictionis contentiosae sunt, facilè constat. *l. 2. §. 1. ult. C. & l. pen. ff. de fer.* adeò ut nec coram arbitro agi *l. 7. C. de fer. l. 36. de rec. qui arbitr.* aut extrajudicialiter interpellatio fieri, aut à partibus feriis illis renunciari possit *Zas. in parat. hic n. 6.* non enim in privatorum, sed publicum DEI Principisve honorem & favorem introductae sunt. *arg. l. 38 & 42. de pact. Bart. ad l. 36. n. 2. de recept. qui arbitr. recep. Gail. lib. 1. observ. cap. 53. n. 16.* & hæc tam vera sunt, ut nec Princeps, (cum primis quod ordinarias attinet) in his dispensare possit *l. 2. C. de fer.* Vid. *Covarr. variar. resolut. 19. n. 4. Menoch. 1. arbitr. quest. 30. n. 3. & seqq.* At verò humanis feriis à litigantibus consentiente iudice renunciari potest *l. 1. §. 1. l. 6. ff. de fer. l. 36. de arbitr. Add. Gail. d. loc.* Fit autem hæc Renunciatio vel tacitè, vel expressè; illo modo si non allegetur exceptio feriarum *arg. l. 1. ibi. cogat. b. t.* nam istâ allegatâ omne, quod jure decernitur, nullum est, etiam citra appellationem *d. l. 1. §. 1. b. t. l. 6. in fin. eod. hoc modo, si ita litigantes conveniant d. §. 1. ibi sponte, & d. l. 6. eod.* In summa verò sciendum, quod feriae à forensibus & reliquis laboribus regulariter dent vacationem. *d. cap. ult. d. l. 1. d. l. 5. l. 9. de fer. l. 2. l. 3. l. 6. cum seqq. & l. ult. C. de fer.* ne vel cultus divinus, vel fructuum collectio, vel necessariorum eomparatio, vel denique gaudium aut luctus impediatur. *Exod. cap. 12. vers. 14. d. l. 1. pr. b. t. l. unic. C. de nund. & mercat. l. 26. §. 7. ex quibus caus. maj. & licet ea, quæ sunt jurisdictionis voluntariæ*

143
tariæ diebus feriatis administrari posse videantur *per l. 7. & 8. C. de fer.* tamen non ita simpliciter hoc asserendum videtur, ut scil. quivis actus voluntariæ jurisdictionis in iisdem expediri possint; In *l. 7. & 8. b. t.* enim excipiuntur saltim emancipatio & manumissio, & videtur dicendum, quod procedat in illis actibus saltim, in quibus causæ cognitio non est necessaria. Possunt etiam diebus feriatis expediri, quæ ad Reip. conservationem immediatè faciunt *l. ult. ff. l. pen. & ult. C. de fer.* item pauca quædam, quæ in *l. 2. & 3. ff. de fer.* ab Ulpiano excipiuntur. Controversiæ tamen & causæ forenses in illis expediri non possunt; Sit nisi maximè in morâ periculū *l. 1. ff. de fer. l. ult. C. eod. Add. Dn. Frantzk. in cõm. ad Pãd. b. t. num. 25. 26. & seqq.* Quod humanas attinet, invitis partibus processus non valet *l. 6. b. t.* secus est, si consentiant *l. 1. §. 1. ff. de fer. l. 45. de R. J.*

Th. XXX. Commodè hic quæripotest, cum alibi computentur feriæ secundum Calendarium Gregorianum, alibi secundum Julianū, utrū Actoris, an Rei, an potius judicis stylū sequi debeamus? Et pro judice cõmuniter pronunciant, quia in solennibus is standus locus ubicunque negotium geritur *l. 34. de R. J. & ita sentiant Gail. 2. obs. 123. n. 2. Treutl. vol. 1. Disp. 5. th. 9. lit. F. in exegesi. Duar. tit. C. de test. l. c. 2. per 3. §. fin. de test. Pand. 1. decis. tit. 12. def. 5. vers. ut in Ant. Matth. Disp. 5. de judic. th. 15.* Verum rectius Magnif. Dn. Struv. dicit, si actor & reus diversarum, permissarum, tamen in imperio nostro, sint religionum, & inde diversis diebus colunt ferias, utriusque ferias esse in præfigendis terminis attendendas *add. l. 13. C. de judic.* fieri enim posset, ut loquar cum Dn. Frantzk. ut dies termini, ad quem citatus est sive actor, sive reus, qui judici non est feriatas, illis feriatas, imò forte Paschatis sit, sed hic sine periculo conscientiæ aut præjudicio religionis concessæ non est profanandus. Multæ & maximè notabiles adhuc quæstiones facili negotio hîc possent ventilari v. c. An citatio fieri possit die feriato? An testes possint examinari? An appellatio possit fieri? An sententiam dicere? An in jure studere liceat? &c. Sed quia hoc esset præter institutum, remitto B. L. *ad Perez. tit. C. de fer. n. 8. 9 & seqq. Ungeb. d. loc. num. 27. & seqq. Nob. Dn. Presidem allegat. loc. & in comm. ad Cod. b. t. Dn. Hahn.*

Q. si diverse sint religionis homines, cuius ferias sequi debeat iudex?

C

ad

ad Wesenb. tit. de fer. n. 5. & Scotan. Diff. ad Pand. 13.
th. 23.

**Ratione
Quantita-
tis.**

Th. XXXI. Consideratâ quæstione posteriore, lubet
aggredi priorem, quando scil. quæro, quanto tempore quid fa-
ciendum, vel jam dudum factum sit? Et rectè mihi responde-
tur, quod factum sit, vel tempore legibus definito, vel inde-
finito.

**Dividitur
Tempus
quod sit vel
legibus defini-
tum vel in-
definitum &
quid posteri-
us.**

Th. XXXII. Hinc dividitur Tempus, quod aliud sit le-
gibus definitum; aliud indefinitum. Hoc est, quod propter
sui naturam & qualitatem negotii, circumstantias loci, persona-
rum, certò definiri non potest, seu quod nullo dimensionum
temporis numero est conclusum, i. e. certis diebus, horis, mensi-
bus & annis non est circumscriptum. Et relinquitur hoc arbi-
trio iudicis vid. th. 14. Exempla sunt in l. 137. §. 2. 3. 4. de V. O. ubi
res ad bonum virum remittitur, qui æstimet, quanto tempore
id faciendum, quod promissum. l. 2. §. fin. ff. de recept. qui arbitr.
ubi dicitur: si arbiter iusserit solvi, non adjecto die, insit modi-
cum tempus. Sic tempus non determinatur in l. 28. vers. sita-
men C. de testam. l. 5. de interr. in jur. fac. l. 70. ff. pro soc. §. 3. J. de
locat. verb. perpetuò. l. 15. §. fin. ff. ex quibus caus. major. l. 9. §.
si is qui, de jurejur. l. 29. de novat. l. fin. §. 1. de fideiuss. tut.

**Tempus im-
memoriale
est in defini-
tum.**

Th. XXXIII. Huc porrò referri potest Tempus, quod ex-
cedit hominis memoriâ, & vulgò immemoriale dicitur, quia
hujus initii memoria extat nulla, non quod omni careat princi-
pio, sed quod illud quidem per naturam sit, verùm de quo, quan-
do incepit esse, nulla memoria ad nos pervenerit Germ. dicitur
Eine unüberdenckliche Zeit / von undencklichen Jahren her / über
ber Menschen Gedencen; Add. l. 31. §. 1. de acquir. rev. Dom. l. 2.
§. 7. de aq. & aq. plu. arc. Sunt quidem aliqui, qui certum tem-
pus volunt constituere, ut dici possit immemoriale. Sic Covarr.
in c. possessor. de R. J. in 2. prelect. §. 3. n. 6. & seq. recitat tres opinio-
nes. Prima est, quod immemoriale tempus requirat majus
tempus centum annorum, sic quoque statuit Menoch. lib. 2. de ar-
bitr. jud. quæst. cas. 3. num. 7. Secunda est, quod minus tempus
quàm centum annorum dicatur immemoriale, & hanc tuetur
Cravetta de antiquit. temp. part. 4. §. absolut. num. 3. & seqq. Tertia
est,

143
est, ut tempus immemoriale & centenarium possint reciproca-
ri, atq; in hac opinione est *Farinacius lib. 1. pract. crim. quest. 47. n.*
12. & Mynsing. Consil. 13. num. 21. Dn. Hahn. in observ. ad Vvesenb.
tit. de usurpat. & usuc. dicit, quod quidem accuratè loquendo
differat tempus immemoriale seu tempus memoriam hominis
excedens, à centenario, tamen tempus C. annorum plerumque
etiam illo nomine venire, quod communis humanæ vitæ ter-
minus habeantur anni C. Et sub immemorali tempore compre-
hendit etiam centenarium *Magnif. Dn. D. Struve Exerc. 43. th. 23.*
Tempus enim centum annorum civiliter est infinitum, quia ho-
minis memoriam excedit *l. 56. de usufr. l. 23. C. de SS. Eccles. Balb.*
de prescript. 2. part. princ. 3. q. 6. Gebhard. de usuc. c. 3. §. 1. n. 4. Manet
igitur verum, quod hoc immemoriale tempus in jure non sit
determinatum.

XXXIV. Quia verò Dd. communiter tempus immemo-
riale & C. annorum conjungunt, ideo & hic conjunctim nonnul-
los eorum enarrabo effectus. Sic tanto tempore præscriptio
currit cum malâ fide, per tantum quippe tempus possidens de
suâ possessione haud est dejiciendus *l. 56. de usufr. l. 23. C. de SS. Ec-*
cles. Add. Fab. in Cod. lib. 7. tit. 13. def. 2. Mascard. de probat. vol. 3. con-
clus. 1213. n. 3. De jure Canonico quin obtineat idem, non dubita-
tur *cap. 1. fin. de prescript. in 6to.* Notoria tamen mala fides & im-
probitas manifesta alleganti præscriptionem resistit *c. 7. de pri-*
vil. in 6to. it. cap. 1. de prescript. in 6to. Add. Didac. Covarruv. in
cap. possessor. part. 2. relect. §. 8. n. 5. de R. J. in 6to. Canisus ad, d. cap.
verb. non igitur male fidei. Sic tanto tēpore currit præscriptio sine
titulo; lapsus enim tanti temporis habetur loco tituli legitimè
constituti *Vid. l. 3. §. 4. de aq. quot. l. 1. §. ult. de aq. pluv. arc.* Quod
de jure Canonico in tempore immemorali non sit opus titulo
probat etiam *cap. 1. in fin. de prescript. cap. super quibusdam §. præ-*
terea de V. S. Exempli loco sint decimæ, quas tanto tempore ac-
quiri posse à Clerico constat *ex cap. 1. de prescript. in 6to. junct.*
cap. ad aures X. eod. & laicus immunitatem à decimis acquiri
potest tanto tempore, ut docet *Vasquius. 2. controv. 89. n. 10. Ca-*
nisus ad rit. de decim. cap. 17. n. 14. & seqq. Tantum etiam hoc
tempus operatur, quantum expressa Imperatoris concessio arg.

Effectus rem-
poris imme-
moralis &
centenarii.

l. 1. §. fin. de aq. plu. l. arc. Exemplum sint Regalia, quæ tanto tempore præscribi posse docet *Magnif. Dn. D. Richter Comes Palat. Cesar. J. Ctus & Facultatis juridica Ordinarius Eminentissimus Promotor atque Doctör meus de venerandus 1. dec. 21. n. 52. Renne- man de jure rerum th. 12. Gail. 1. observ. 21. num. 15. in fin. Schneidew. ad Tit. J. re usuc. Add. insuper Afflic. decis. 324. Purpurat. conf. 315. num. 2. & conf. 536. n. 8. Pruckman. cap. 5. n. 98. idem obtinere de ju- re Saxon, testatur Heigius p. 1. q. 16. n. 47. Zobel. part. 2. diff. 2. n. 10. Conf. Dn. Carpzov. p. 2. Const. 3. def. 24. & p. 2. Constit. 53. def. 1. n. 13. Sic tanto tempore præscribuntur res testamento alienari prohibita *l. 3. §. 3. cum avth. seq. C. com. de legat. & plura alia ad- huc exempla affert Magnif. Dn. D. Struve Exerc. 43. th. 24. Plu- res verò effectus immemorialis temporis qui desiderat, adeat*
*Dominic. Card. Tusch. Pract. conclus. tom. 8. conclus. 40.**

*Momentum
in jure est in
definitum*

Th. XXXV. Potest etiam ad tempus injure indefinitum referri momentum. Sic juris autores accipiunt momentum pro atomo i. e. brevissimo & indivisibili tempore, ut cum id, quod filiusfam. acquirit ne momento quidem in ejus persona consistere dicitur *l. 79. de acquir. hered.* Accipiunt & momentum *ἐν πλάτει* pro latiore quodam temporis spatio *l. pen. ff. de con- dict. tritic.* ubi mortis tempus, quod est momentarium, latius accipitur. *Vid. l. 3. §. 5. de min. Cræci* haud malè illustrant momen- tum exemplo *l. 137. de V. S. Conf. l. 5. de usuc. l. 23. §. 1. de acquir. rer. dom. l. 44. in pr. & §. 1. ff. de acquir. poss. l. pen. de divers. & temp. præ- script. l. 134. de V. S. l. 3. in fin. ut in poss. legat. l. 3. §. 1. quod vi aut clam. l. 63. in fin. ad L. Falcid. & ut vult Alciat. momentum ple- rumque sumitur pro brevi tempore, & momento fieri in jure nostro intelligitur, quod nullo actu extraneo interveniére fit. Sic quoq; pro brevi tēpore sumitur momentanea possessio seu mo- menti beneficiū, quod est celeris reformatio (ut dicitur in *l. si Co- loni de C. agric. & censit.*) & restitutio possessionis per vim, vel alio modo ablatae aut interpellatae, postulaturque ab eo, qui eā est privatus, & quia statim restituenda est spoliato, ideo dicitur momentanea. Potest autem momentaneæ possessionis actio exerceri per quamcunque personam *l. 3. C. qui legit. pers. stand. in judic. hab.* & notandum, cum de possessione momentaneā dicitur*

143
tur causa, etsi appellatio fuerit interposita, tamen latā sententiā
fortiri effectum *l. un. C. si de moment. poss. fuer. appell. Add. Perez.*
in C. ad h. tit. Sic momentarii ulufructus fit mentio *in l. ult. §. ult. ff.*
de bon. qua lib. Sic in jure civili nullum certum tempus est præfi-
nitum consuetudini; proinde meritò prudenti judicis arbitrio
est committendum *Menoch. de arbitr. jud. quest. lib. 2. cent. 1. cas. 38.*
n. 6. add. l. 1. §. fin de jur. delib. De jure verò Saxonico requiruntur
30. anni cum anno & die *Vid. Carpzov. p. 2. c. 3. def. 21. num. 5. &*
def. 22.

Th. XXXVI. Tempus legibus definitum est, quod certis **Tempus de-**
horis, diebus, mensibus & annis est circumscriptum. Et est **fnitum.**
Breve, vel Longum.

Th. XXXVII. Breve est omne id, quod est intra decendi- **Breve quid**
um, & vulgò dicitur modicum, & hanc esse communem opi-
nionem testatur *Soc. cons. 32. Cast. cons. 4. circa primum n. 3. lib. 1.*
ubi de communi utriusque juris opinione. Et quod septem anni
dicantur tempus modicum tenet. *Alex. cons. 4. num. 5. vers. minus.*
lib. 5. Constat verò tempus hoc horis, diebus, mensibus & annis,
de quibus singulis aliquid erit dicendum.

Th. XXXIX. Videndum ergò nunc ubi mentio fiat ho- **De Horis**
rarum in jure. Sic Testator potest sibi & filio facere testamentum
diversis horis *l. 16. §. 1. de vulg. & pupill. substit.* majorem diei par-
tem esse horarum septem primarum, non supremarum, dicit *l. 2.*
§. 1. d. de V. S. inellige diei naturalis, qui constat 12. horis, ut
infra patebit. Dicitur primarum, vel quia recentes & integri
manè libentius dant se ad laborem, quàm jam fessi *l. 2. de ann. le-*
gat. vel potius, quia eis Romani litibus negotiisque gerendis
potissimum vacabant. Sic Legis Juliae capite quinto ita cave-
tur: ut viro adulterum in uxore sua deprehensum, quem aut no-
let, aut non liceat occidere, retinere horas diurnas nocturnasq;
continuas non plus quam viginti testandæ ejus rei causâ sine
fraude suâ jure liceat *l. 25. pr. & §. 4. ad L. jul. de adult.* Sic quoq;
si post horam schedula Leutationis judici offeratur, Leutera-
tio minimè subsistit, ut tradit *Dn. Fibig. p. m. in Process. part. gen.*
§. 19. Et hæc de horis.

Th. XXXIX. Dies porrò est vel Naturalis, vel Civilis. **De die Natu-**
ralis & Ci-
vili.

ralis est duratio temporis lucida ab exoriente sole ad solis occa-
 sum *Vid. Gen. c. 1. v. 5. 14. 16. & 18.* & est vel antemeridianus, *Vormittag*
 & continet tempus matutinum (quod in foro vocatur *Zur*
rechter früher Tageszeit) vel postmeridianus *Nachmittag* / Huic op-
 ponitur Nox, *Die Nachtschlaffende Zeit* / & est duratio tempo-
 ris tenebrosa, quâ Sol sub occasu degens cum luce suâ deficit,
 Civilis est tempus, quod fit uno coeli circumactu, quo dies verus
 & nox continetur, *Conf. Gen. r. v. 5. 8. 13. 23. 31.* & hic in usu juris
 civilis solius diei nomine venit: licet dici possit, si diei in pacto,
 contractu, negotio vel alio tractatu fiat mentio, ex mente paci-
 scientium seu naturâ, indole & qualitate negotii æstimandum
 esse, an naturalis an civilis intelligatur dies. *facit huc l. 34. de R. J.*
l. 15. §. 4. locat. Aliàs Accursius & multi alii diem civilem appel-
 lant naturalem, & illum artificialem. More Romanorum dies
 à mediâ nocte incipit, & sequentis noctis mediâ parte finitur. *l.*
8. de fer. Essent nunc dies dividendi in festos & profestos, it: con-
 tinuos & utiles, sed quia ex *th. 22. & præc.* hæc possunt desumi,
 hic mitto.

Quarum
 dierum men-
 tio fiat in ju-
 re.

- Th. XL. Videndum nunc breviter quot dierum in jure
 fiat mentio, quique eorum effectus. * Prætor in unum diem vi-
 cena millia passuum annumerari jubet *l. 1. si quis caut. conf. §. 16. l.*
de excus. tut. plura Exempla vide apud Cujac. de prescript. & terra
 I. *c. 3.* * Olim ad appellandum bidui ac tridui dilationes erant con-
 II. cessæ, ita ut non nisi alterâ vel tertiâ die provocare liceret, idque
 ex die sententiæ latae. *l. 1. §. 5. quand. appell. l. eos §. fin autē C. de appell.*
 quod mutatum per *auth. hodie C. de appell. Nov. 23. c. 1.* alia exem-
 III. pla suppeditat. *Nov. 95. c. 1. §. 2. l. 217. §. 1. de V. S. l. 1. C. de erog. mi-*
lit. l. 1. C. de tract. & stat. l. 38. §. 11. de edil. edict. * Tribus diebus
 præscribitur juri corrigendi erroris ab advocato commissi *l. ult.*
 V. *C. de error. advoc. it: potestati legendæ glandis in alienum fun-*
 dum prolapsæ *l. un. de gland. leg.* sic qui recusavit judicem intra
 VII. dies tres debet eligere arbitrum. *l. fin. C. de judic.* * Qui equos
 publicos deducunt, acceptis tractatoriis intra quinque dies iter
 perficere debent. *l. un. C. de tract. stat.* * Septem dies qui præcedunt
 IX. quique sequuntur diem Paschæ esse feriatos constat ex *l. omnes C. de fer.*
 aliud exemplum est in *l. un. C. de venat. ferar.* * Sic Justinianus
 in

143
in Nov. 115. c. 5. §. 1. *vers. sancimus.* constituit, nemini licentiam esse, aut heredes aut parentes a ut liberos defuncti pro debito molestare ante novem dies. Et si quis intra hoc tempus id fecerit, ea omnia invalida esse decrevit, Nov. 60. c. 1. facit etiam huc Nov. 133. c. 3. * Post decendum non admittitur provocatio l. pen. pr. C. de recept. arbitr. sic decem diebus præscribitur appellationi interponendæ Nov. 23. c. 1. supplicationi, leutationi, revisioni. Nov. 53. c. 3. §. 1. Nov. 123. c. 21. in pr. similes textus sunt in l. 69. de judic. l. 13. §. 2. de judic. l. 21. §. 1. de constit. pec. l. fin. §. & cum antea C. de temp. ap- pel. * Sic in pecuniariis causis testes evocati quindecim dies coguntur permanere in judicio l. pen. C. de test. similis textus est in l. omnes in fin. l. actus C. de fer. * Reus citatus 20. dies habet ad de- liberandum, an cedere, contendere, vel judicem recusare velit. N. 53. c. 3. §. 1. N. 96. c. 2. §. 1. sic venia datur susceptori servi fugi- tivi, si eum intra dies 20. magistratui vel domino reddiderit. l. 1. §. 1. de fugit. & vid. adhuc Nov. 120. c. 6. §. 3. l. 1. §. fin. C. ut omnes jud. tam civil. quàm milit. l. fin. in pr. C. de procurat. * Sic intra 30. dies contra apochas non solutæ pecuniæ exceptio objici potest, vel ipsa apocha repeti debet, post 30. dies nequit l. 14. §. 2. C. de non num. pec. & servi à Dominis revocandi l. pen. C. qui milit. poss. nec non abolitio accusationis ab accusatore, qui eam expetit, petenda l. 3. C. de abolit. & priore accusatore mortuo aut impedi- to, accusatio ab alio repetenda intra 30. dies & quidem utiles. l. 3. §. ult. de accus. l. 10. §. fin. ad SCt. Turpill. sic pupillo remittitur poena commissi, si intra 30. dies vectigal intulerit l. 7. §. 1. de publi- can. & vectig. intra eosdem à tempore scientiæ petendi sunt ab eò, qui appellat, Apostoli i. e. libelli seu literæ dimissoriæ, alias præsumeretur reünctiæ suæ appellationi l. 24. C. de appell. Nov. 126. c. 2. & 3. similia vide in l. pen. C. de custod. reor. Nov. 17. c. 5. §. 14. in- stit. de lege Aquil. l. fin. de tut. & curat dat. l. fin. §. 2. C. de jur. de lib. l. 2. C. de exhib. reis. l. si vindicari. C. de pen. l. 1. §. 1. delib. agnosc. l. fin. C. de exact. trib. l. 10. C. de erogat. milit. annon. Notandum hic obi- ter, quod intra triginta dies seu unum mensem electio ab Ar- chi episcopo Moguntino debeat intimari Electoribus per nun- tios Aur. Bull. cap. 1. §. præterea Limn. I. P. lib. 2. cap. 3. num. 22. Schuz. de Stat. Rei Rom. Vol. 1. disp. 2. th. 10. lit. d. quod tempus non nisi à die

X.

XV.

XX.

XXX.

De men-
tus

die notitiæ, non verò tempore mortis currere incipit *Aur. Bull. cap. 1. §. cum autem 19. Dn. Schütz. cit. loc. Arum. ad Aur. Bull. discurs. 1. th. 29. Dan. Otto. jur. public. p. 171.* Tempus enim, ne regulariter no-

X *appell.* Sic etiam post præstitum juramentum Domini Electores in ipsam Electionem intra 30. dies vigore *A. B. c. 2. §. 3.* perficere debent, quod si Electionem procrastinare pergant, & eam intra triginta dies à die præstiti sacramenti non peragant, panis & aqua ipsis porrigitur, quod pœnæ loco adjunctum est *Vid. Petr. de Andlo lib. 2. de Imp. Rom. cap. 5. Castald. de Imp. quest. 8. n. 21. v. 17. & quest. 12. num. 5. Limn. de J. P. lib. 2. cap. 3. num. 54. & 55. Schutz. d. tr. vol. 1. Disp. 2. th. 14. lit. D.* *Quadragesima dierum fit mentio in *l. 6. §. 10.*

XL.

L.

G. de fer. *Datur etiam præscriptio 50. dierum, intra quos excusatio à tutoribus & curatoribus proponenda *l. 13. §. 1. de excusat. tut. l. 6. C. eod. conf. l. 1. in pr. C. ut omnes jud. l. 3. C. de assess. Nov. 8. cap. 13. Nov. 95. c. 1. Nov. 128. c. 23. Nov. 61. c. 1.* *Intra dies sexaginta jus protimiseos Dominus habet in re Emphyteuticâ *l. f. §. sed*

LX.

ne hac C. de jur. Emphyt. Eodem tempore præscribitur accusatio ni adulterii marito patrive, jure mariti & patris competenti *l. 6. C. ad L. jul. de adult. l. 11. §. 6. ff. eod. nec non actio redhibitoria 60. diebus certis casibus perimitur, scil: ob jumentorum venditorum ornamenta detracta, ob non præstitam cautionem de his, quæ edicto ædilium continentur, & si convenerit, ut nisi res placeat, redhibeatur. l. 28. l. 31. §. 22. de edil. edict. Conf. l. 46. §. 4. de jure fisci l. 7. §. 11. de admin. tut. Nov. 72. c. 6. l. 101. de R. I. l. 5. C. de fer. l. 45. §. 10. de jur. fisci l. 2. C. de sec. nupt. l. 19. C. de legat. l. fin. C. de fidei comm. libert. l. 1. C. de temp. & repar. appell. l. 3. & pen. C. ad L. jul. de adult. l. 12. §. sextus ff. qui & à quib. manum. Nov. 66. c. 1. Nov. 62. c. 3. Nov. 63. in præfat. §. 2. Nov. 95. c. 1. l. fin. §. 2. C. §. 2. de jur. de lib. l. 1. C. de nat. lib.* *Centum deniq; diebus juri petendi bonorum possessionem ab agnatis & cognatis præscribitur. *l. 2. C. qui admitti ad. bon. poss. l. 3. und. cogn. Vid. l. 1. §. si intra 8. de sub. edict. l. 32. §. 1. quand. dies legat. l. 3. §. 8. de min.*

C.

De mensibus.

Th. XLI. Ex diebus fiunt menses, quorum duodecim constituunt annum. Computantur verò triginta dies in unum, & hæc computatio est civilis per omnes menses, ut negotiis civilibus ad

ad dies mensium computandis esset accommodatior, æqualis. Aliter, ut notum, computant Astronomi. Quod tamen indistinctè verum non videtur. Mensium enim alii æstimantur ex diebus 30. ut in l. 40. de reb. cred. Nov. 115. c. 2. l. ult. §. 2. & 11. C. de jur. delib. l. 38. pr. l. 28. de edil. edict. l. 30. in fin. ff. ad L. jul. de adult. alii ex diebus 31. ut in l. 2. C. de temp. appell. l. ult. pr. C. eod. dicendum igitur videtur; ubi lex certum numerum dierum in mense non definit, arbitrio judicis hoc relinquendum erit, ut habitâ ratione circumstantiarum æstimet, triginta ne dies, an triginta & unus isti mensi sint tribuendi Vid. Gomez. ad §. 5. l. de act. Phil. Matth. ad l. 201. de R. I. n. 12. Necesse nunc erit evolvere quot mensium in jure nostro fiat mentio.

Fit mentio
in jure men-

Th. XLII. * Leges passim faciunt mentionem duorum mensium: Sic servus venditus eâ lege, ut manumittatur, non addito tempore, ipso jure liber fit intra duos menses l. ult. ff. quæ sin. manum. Singulis etiam annis duos menses habet tutor immunes à præstandis usuris pupillaribus l. 7 §. 11. de admin. tut. fidejussor etiam sine scripto acceptus judicio sistendi causâ non tenetur ultra duos menses, nec enim præsumitur in longius tempus fidejussisse. l. pen. C. de fidejuss. Emphyteuta jus Emphyteuseos venditurus id testatò denunciare debet Domino Principali, nolente Domino emere post duos menses, id alteri jure vendit. l. 3. C. de jur. Emb. Conf. l. 45. §. 10. de jur. fisc. l. 46. §. 4. eod. l. 3. de usur rei judic. l. 1. C. de temp. appell. l. 7. C. de fer. Nov. 66. c. 1. Nov. 82. c. 6. Nov. 83. præfat. §. 2. Nov. 96. Conf. ea quæ dixi de 60 diebus. * Trium mensium fit mentio in l. 1. C. de dilat. ubi rescribunt Imperatores, si dilatio petatur testium vel instrumentorum ex eadem provinciâ exhibendorum causâ, non plus quam tres prorogentur menses à judice Nov. 69. c. 2. pr. Sic inventario conficiendo trimestre spatium præstitutum. l. ult. §. 2. C. de jur. delib. Sic etiam Justiniano placuit, ut lis nunciationis novi operis intra tres menses finiatur, intra quos denunciatus non potest ædificare, nec oblatâ quidem satisfactione: Sin autem aliquâ ex causâ definiri non possit controversia intra tres menses, ut tunc is, cui nunciatum est, novum opus perficere possit, debet offerre cautionem fidejussoriam, se velle omne opus post denuncia-

II.

III.

D tionem

tionē exstructum suis sumtibus destruere. *l. un. C. de nov. oper. nunc.* Moribus nostris hoc præscriptum tempus tam exactè non servari docet *Gail. lib. 1. obs. 16. n. 17.* dieens, sufficere si intra illud tempus offerat quis articulos probatorios, nec tamen nunciatum interea posse ædificare durum esse fatetur ipse *Gail. dict. loc. Conf. l. fin. C. de adif. priv. Nov. 100. c. 2. avtb. quod. locum C. de dot. caut. non num. Nov. 115. c. 2. 119. c. 6. 123. c. 1. §. 2.* Sic intra trimestre spatium convenire tenentur Electores, vel eorum Legati Francofurti à tempore intimationis *A. B. c. 1. §. 18. verb. intra tres menses continuos.* * Quatuor mensium. Ita qui ædificium socii absentis restituit, jus sumptuū & usurarum repetendarum habet, & post quatuor menses Domini jus. *l. 52. §. 10. ff. pro soc. l. 4. C. de adif. priv. add. l. 46. in f. de damn. infect.* Jure Justiniano prohibetur quis in sua provincia ultra quatuor menses sine permisso Principis aut Præfecti Prætorio assidere *l. 10. C. de assess.* quod moribus hodiernis non obtinet, & dispositum contra *t. t. ut nulli patriæ & c. Cam. vid. ord. tit. 1. & tit. 3. Mynscent. 4. observ. 30. Menoch. lib. 5. presunt. 12. Rosbach. process. tit. 7. num. 13. Zahn. in ichnograph. munic. c. 26. num. 1. & seqq. Add. die Kaysersliche Resolution Ordnung und Abschied Herrn Graff Edzarren zu Ost Friesland etc. betreffende sub dat. Prage den 13. Octobr. 1557. art. 2. it. Ost Friesländische Concord. artic. 54. ibi: Daß Ritter Hundt Landstände. Quid in Hispaniâ observetur tradit *Bobadilla in Polit. lib. 1. cap. 12. & de Belgio Zypraus in suo judice lib. 1. cap. 36. de Gallia testatur Bugnonius lib. 2. des loix abrogees art. 183.* Cognoscendis quoque & dijudicandis excusationis causis præfixi sunt continui menses quatuor *l. 38. de excusat.* Vide insuper *l. 2. §. 3. §. 1. C. de usur. rei jud. l. fin. C. si pend. appell. Nov. 123. c. 5.* * Sic dicitur in *l. fin. C. de privil. Schol.* quod Scholares, quibus comeatus datus intra quinque menses civiliter conveniri non possunt. * Sex mensium mentio fit in variis legibus. Sic actio redhibitoria durat sex menses utiles à die venditionis vel promissionis *l. 19. §. fin. & l. 55. de edil. edict.* casus exceptos vid. supra de duobus mensibus. Per idem spatium durat æstimatoria *l. 28. eod.* vindicatio tributariorū prædiorum à peræquatore assignatorum *l. ult. C. de cens. & censit. l. 11. C. de omn. agr. desert.* Idem temporis spatium præstituitur*

IV.

V.

VI.

143

tuitur electioni Episcopi; nam si intra hoc tempus non eligatur ab iis, ad quos electio pertinet, jus eligendi devolvitur ad ordinatorem *Nov. 123. c. 1. in fin.* Plura exempla supeditat *l. 1. §. 10. ad SCt. Turpill. l. 15. de admin. tut. l. 1. §. 2. C. ut omnes judic. Nov. 59. c. 2. l. 17. in pr. de excus. tut. Nov. 131. c. 12. l. 1. C. de dilat. l. sancimus 26. C. de fidejuss. l. fin. C. de jur. fisc. l. 5. §. Imperator. 6. ut in poss. legat. l. certa C. eod. Nov. 101. c. 2. l. pen. §. fin. C. de inoff. test. l. 13. ff. de manum. vind. l. 10. C. de ann. & trib. l. 5. de operibus; publicis.* * De mensibus VII. VIII. IX. X. X.

adhuc restantibus plura essent dicenda, sed brevitatis causâ de IX. X. X. partu legitimo hîc quâdam subjiciam, ad explicationem horum mensium facientia. Septimo mense nasci perfectum partum jam receptum est, propter autoritatem doctissimi Viri Hippocratis, & idè credendum est, eum, qui ex justis nuptiis septimo mense natus est, justum filium esse *l. 12. de stat. hom. & Ulpianus* asserit, sufficere, si attigisset saltem septimum mensem partus, diesque exegisset in utero *182. l. 3. §. 12. de suis & legit. hered.* Et licet de hoc septimestri partu maxima olim fuerit controversia, tamen eam terminasse Hippocratem *libr. de septim. part.* asserit *Dn. D. Hahn. in observ. ad Vvesenb. de stat. hom. n. 3. verb. postquâ nati.* Singuli verò menses more Græcorum & Cameræ Imperialis consuetudine *test. Sithm. in Nucl. instit. 30 diebus terminantur Vid. Rauchb. p. 2. q. 24. Dn. Hahn. d. loc. Menoch. 2. arbitr. jud. q. cent. 1. cas. 50. n. 19. & cas. 98. n. 35.* Et licet partum septimestrem legitimum esse neget *Paul. Zachias quæst. Medic. Legal. t. 2. q. 2. n. 7.* attamen quia hæc pendent ex principiis juris extrinsecis, merito etiam præferenda est sententia communis: quæ etiam quotidie observatur in praxi, ut tradit *Magnif. Dn. D. Richter decis. 89. num. 23.* qui etiam *alleg. dec. n. 3. & seqq.* præjudiciis adductis ostendit, partum septimestrem etiam pro legitimo haberi, etiamsi natus sit à matre, quæ ad secunda vota transit. Ita quoque pronunciasset Facultatem Helmstadiensem d. 27. April. 1637. refert *Dn. Hahn. d. loc. & cum his facit Magnif. Dn. D. Struve Exerc. 3. th. 4.* Sufficiat igitur legum decisio & illarum in foro observantia. Et licet non ignorem multa adferri in contrarium, tamen non necesse est ea resolvere, ob ante dictam rationem.

Quid verò dicendum de octimestri? Hunc frustra clamitat *Cu-
 jac. ad Paul. recept. sent. lib. 4. tit. 9.* non legitimus, quod vitalis
 non sit, & cum eo fecit *Caranza de part. cap. 11. num. 6. & seqq.*
 Verum non sequitur: Hic partus non est vitalis E. non est legi-
 titimus, ut non sequitur: Hic partus est vitalis E. est legitimus, ut
 patet ex partu circa finem undecimi mensis nato. Et si Plinio
 Secundo credimus, omnino erit vitalis, ut refert *Sithm. d. loc.*
Add. Dn. Hahn. d. loc. qui Caranzam refutat. Et quod talis habeat-
 tur pro legitimo docet *Magnif. Dn. D. Struve d. loc. & ab eo alle-
 gatus Dn. Carpz. p. 4. Constit. 27. def. 14. Dn. Hahn. d. loc.* Nono
 autem & decimo mense, ut plerique nascuntur, ita communi
 omnium Philosophorum & Ictorum calculo legitimi sunt. *Bart.*
in l. 29. de lib. & posth. l. 3. §. pen. de suis & legit. hered. Dn. Hahn.
d. loc. Add. Mynsing. cent 6. obs. 40. n. 11. Partum initio undecimi
 mensis natum esse legitimum asserit, *sepè cit. Magnif. Dn. D.*
Struve d. loc. arg. Nov. 39. c. 2. Quam sententiam ulterius probat
*Dn. Hahn. alleg. loc. & ita observatum esse V Vittebergæ recen-
 set Joach. Beust, tract. de matrim. c. 36. part. 1.* Pro non legitimis i-
 gitur in dubiè Ictis sunt, qui 2. 3. 4. 5. 6. it fin. 11. 12. 13. & 14.
 mensibus prodierunt *Vide sis Menoch. arbitr. judic. quest. 89. n.*
40. Arum. lib. 2. decis. & sent. decis. 14. tit. de pariend. temp. Id.
Ex. 1. ad Inst. tb. 29. Magnif. Dn. D. Richter Dec. n. ult. Dn.
Hahn. d. loc. Rauchb. d. loc. Decem mensium etiam fit mentio
 in *Nov. 124. c. 2.*

De annis ad Th. XLIII. Sequuntur nunc anni. Annus Astrologis est
tempus mo- tempus, quo Sol à verni æquinoctii puncto egressus motu pro-
dicum perti- prio ab occasu versus ortum totum peragrat Zodiacum 365. die-
nentibus. bus 5. horis 49. min. 16. sec. ab solvendum. Annum constare æ-
 state & hyeme dicit *l. 1. §. 32. de ag. quot.* Annus est vel continuus
 vel utilis. Continuus qui constat ex diebus 365. continuis; fa-
 cit huc *l. 51. §. 2. ad L. Aquil.* Utilis, qui constat diebus utilibus 365.
 Dies verò utiles sunt, quibus experiundi juris potestas est. *Vid. su-
 pra tb. 22. 28. & seqq.* Annus supputatur dupliciter: Naturali-
 ter vel civiliter. Naturaliter à momento in momentum, & de-
 bet hinc etiam ultimum momentum esse completum. Civiliter,
 quotiens non à momento in momentum, sed à die in diem sup-
 puta-

143
putatur, ubi dies ceptus habetur pro completo. Quando ve-
rò naturaliter, quando civiliter annus sit numerandus, meritò
quis quærit. *Glossa ad l. 3. §. 5. de min. & cum Dd. vulgo Bach. in*
comm. ad pr. f. de curat. & Dn. Vinn. in comm. ad inst. eod. loc. di-
cunt: Diem ceptum haberi pro completo quoties id alicui u-
tile est, aut favorabile; contra ubi favorabile est non numero die-
rum, sed momentis temporum annum dividi, diem ceptum pro
completo non haberi. Temporis naturaliter supputati exemplū
præbet *l. 3. §. 5. de min.* cum enim favorabile sit, eum, qui ad huc
ejus ætatis est, ut sua negotia tueri non possit, sub alterius curâ
esse & potestate, ideò ut eò diutiùs competat minori decepto
restitutionis in integrum auxilium, oportet esse completum 25.
ætatis annum, usque ad ultimum ultimi diei momentum. Com-
modè hic quæri posset: An minori 25. annis Doctori juris, si ce-
ptus sit, concedenda in integrum restitutio? sed hanc decidere
questionem hîc non lubet, verùm brevitatis causâ remitto B. L.
ad *Vinn. in quest. jur. select. lib. 1. c. 13.* Talis supputatio habetur
in præscriptione temporalium actionum *l. 6. de O. & A.* hæ e-
nim ob negligentiam actorum inductæ sunt, atque adeo non,
nisi novissimus dies sit completus, obligatio finitur. In excu-
satione itidem à tutelâ excessisse omnino oportet septuagesimum
ætatis annum, qui immunitatem ex eo capite præ tendit *l. 2. pr.*
ff. de excus. l. unic. C. qui atat. §. Item major. instit. de excus.
l. 3. ff. de jur. immun. & ita supremam Frisæ Curiam
judicasse refert Sand. decis. 9. desin. 5. part. 2. Conf. Nov. 74. &
100. l. 1. C. de Carb. Edict. l. ult. C. quand. tut. desin. pr. f. de curat.
Temporis civiliter supputati Exempla sunt in testamenti factio-
ne *l. 5. qui testam. fac. poss.* quia enim eorum causa est favorabilis,
ideò constituitur ibi, quod minor testandi habeat facultatem,
licet quadrantem ultimi diei in anno 14. saltem attigerit. Sic
in usucapione favore b. fidei possessoris totus dies computatur
non à momento in momentum *l. 6. de usuc. & usurp. idem ob-*
tinet in L. Julia & Papia, eum quæritur quis sit aniculus l. 134. de V.
§. Sic cum favorabilis esset licentia manumittendi, ideo adveni-
ente saltem quamvis non exacto ultimo ejusdem anni die manu-
mittebatur l. 1. de manum. Plurimi referunt huc etiam l. 74. §. Fa-
brius ff. ad Sct. Trebell. Sed quid dicendum de l. 49. de legat. 1. ?
D 3 ubi

ubi dicitur : Si cui legetur, cum quatuordecim annorum erit, certo jure utimur, ut tunc sit quatuordecim annorum cum impleverit, & ita Imperatorem decrevisse Marcellus rescripsit. Queritur. An Legatum statim atque ingressus est annum XIV. ei debeat, vel attigit supremum diem anni XIV. Utrumque negatur, nec enim dies captus, nec annus inchoatus habetur pro completo. Tempus hinc supputatur naturaliter non civiliter, ut monet Gothofred. in not. ad h. l. Conf. l. 48. de cond. & demonstr. l. 5. C. quand. dies legat. ced. nec obstat. d. l. 4. §. 1. ad SCr. Trebell. Vid. Robert. 3. Ianimadv. 26. Badius in l. si Titio. quand. dies legati Cujac. in l. 5. qui testam. fac. poss. Bronchorst. 3. antinom. 57. Tuld. in d. l. C. quand. dies legat. n. 10. Pacius 9. antinom. 83. Duar. in d. l. 49. de legat. 1. Hot. tom. 1. amic. respons. 25. Donell. 5. comm. 19.

Quot annorum ad breve tempus pertinentium fiat mentio injure.

Th. XLIV. Nunc etiam evolventi sunt anni, quorum injure fit mentio, quique ad tempus modicum pertinent, considerandique ex parte eorum effectus. * Sic hodie plerisque in locis jus protimiseos seu retractus. Naherkauß Berechtiget germ. est annum, per c. Constitutus ibi & intra annum & diem à tempore contractus Innerhalb Jahr und Tag / (hæc formula Saxonibus est usitata quâ tamen plures dies ultra annum nimirum sex septimanæ cum tribus diebus denotantur Land Recht. lib. 1. art. 28. ibique Glossa) c. 7. X. de in integr. restit. 2. Feud. 26. §. Titius. Gail. 2. obs. 19. num. 10. & seqq. Myns. 3. obs. 51. num. 3. Reinking. de Re tract. Consanguin. qu. 1. n. 8. Incipit autem tempus illud curre statim à contractâ venditione ante traditionem rei Hartm. Pistor. part. 2. q. 12. n. 2. modò alter sciat. Idem tempus præstitutum est juri revocandi feudum ab agnato alienatum. p. d. c. 26. §. 5. 2. Feud. 9. §. ult. Add. Magnif. Dn. D. Richter decis. 76. n. 144. & 47. Magnif. Dn. D. Struve Syntagm. jur. Feud. cap. 13. aph. 21. n. 3. De jure Saxonico hodierno obtinere idem patet ex Berlich. part. 2. conclus. 63. n. 4. Dn. Carpz. part. 2. const. 50. def. 2. Tale ipatium quoque præstitutum est petitioni renovationis Feudalis. 2. Feud. 24. pr. 2. Feud. 40. pr. 2. Feud. 52. §. ult. 2. Feud. 55. §. præterea; Notandum, quod quando in jure Feudali requiritur annus & dies, per diem non unus intelligatur, sed plerumque mensis. fac. huc supra dicta. Add. Finckelth. disput. 7. controuv. 6. lit. C. Reusn. coll. jur. Feud. Disp.

143
Diff. 4. th. 19. Magnif. Dn. D. Struv. d. tr. c. 10. aph. 7. n. 1. & 2. Sic
annuum tempus sufficit ad præscribendas res expeditorias Germ.
Dass Heergewette Hein. part. 1. qu. 16. num. 35. it. Morgengaa
ba. Magnif. Dn. D. Richter part. 1. decis. 21. n. 56. ut etiam Gera-
da Gold. de Gerada p. 4. num. 12. in f. Tempus verò hoc post 30.
demum dies, & si scierint, currere incipit Dn. Carpz. part. 2. cap. 3.
def. 13. Wesenbec. conf. 79. in fin: Per annum durant actiones po-
pulares v. c. actio albi corrupti, quam Prætor induxit adversus
eum, qui ex albo ejus corruptit aliquid, est igitur ex delicto. Ho-
die est saltim utilis, & datur contra eum, qui edicta magistratum
in contemptum eorum tollit l. 9. de jdict. popularis est per l. 7. de j-
dict. & arg. l. 1. de pop. act. Conf. Magnif. Dn. D. Struv. Ex. 4. th. 81.
it. popularis est actio de dejecto vel effuso. Res verò quæ dam-
num accepit est vel æstimabilis, vel in æstimabilis. Priori ca-
su est perpetua, & datur ei, cujus rei damnum est illatum ejusq;
heredi l. 5. §. 5. de his qui dejec. junct. l. 35. de O. & A. & §. 1. §. 1. de
perpet. & temp. act. posteriori casu iterum distinguendum. Aut
liber homo perit aut saltim læsus est, illic est pœnalis tantum &
popularis dd. ll. ideoque heredibus non ut heredibus, sed ut
aliis de populo eâ licet ex periri, inquâ tamen movendâ extra-
neis præferuntur, qui agnatione vel affinitate defunctum con-
tingebant. d. l. 5. §. 5. hîc si scil. homini libero nocitum sit ipsi age-
re volenti perpetua est, alii de populo annua d. l. 5. §. 5. Conf. Dn.
Frantzk. in comm. ad Pand. b. t. n. 3. & seqq. Similis est actio de
posito vel suspenso, à quibus periculum transeuntibus imminet;
cùm enim hic omnium intersit, popularis est; expedit enim
publicas vias esse securas, & ab omni periculo liberas d. §. fin. Add.
Wesenb. in Parat. ff. de his qui effud. n. 8. & 9. Sic etiam actio, quæ
prodita est adversus heredem, si ommissa quæstione familiæ here-
ditatem adiit, Popularis & annalis est l. 25. §. 2. de SCT. Silan.
Add. Magnif. Dn. D. Struv. Exerc. 34. th. 49. Moribus ho-
diernis hoc ad Magistratum pertinet Add. Dn. Hahn.
ad Wesenb. b. t. Talis etiam est actio ex interdicto, ne quid in lo-
co sacro fiat l. si quis. C. de Episc. & Cleric. publici enim interest,
publica loca facta tecta que conservari l. 2. §. 1. nequid in loc. publ.
interdictum de locis & itineribus publicis l. 1. de loc. & itin. publ.
interdictum ne vis fiat utenti viâ publicâ l. 42. in pr. de procur.
In-

Interdictum de viâ publicâ reficiendâ l. 1. §. ult. de via publ. & de itin. publ. interdictum ne quid in loco publico fiat quo pejus navigetur Vid. t. t. de flum. & c. & est populare arg. l. 1. de loc. & itin. publ. interdictum nequid fiat in flumine publico l. un. §. hoc. h. t. interdictum ne vis fiat navigantibus in flumine publico arg. l. 42. in pr. de procur. interdictum de ripâ muniendâ l. un. h. t. interdictum nequid in cloacâ publicâ & c. l. 1. §. pen. & ult. h. t. Actio de sepulchro violato, l. 3. in pr. & §. ult. h. t. Actio de termino moto l. ult. in pr. h. t. interdictum verò nequid in loco publico fiat est perpetuum l. 3. §. 34. & 44. h. t. An igitur hoc sit populare, ut & actio in factum de collusione detegenda l. 2. pr. & §. 4. de collus. deteg. it. interdictum de libero exhibendo arg. l. 5. §. 9. & fin. de lib. exhib. Vide sis Gothofred. in not. ad l. ult. de pop. act. lit. e. Moribus hodiernis actiones populares exolevisse testatur post. Bugnon. de LL. abrog. l. 1. Sat. 13. Rebuff. ad constit. rag. proem. gloss. 5. n. 92. Grænev. Dn. VVissenb. Disp. ad Pand. part. 2. Disp. 47. tb. 16. Essent nunc recensendæ actiones pratorix, quarum pleræque anno præscribuntur pr. J. de perpet. & temp. act. præsertim pœnales l. 37. de V. O. & l. un. C. de ann. exc. imò quædam actiones pœnales civiles, ut est actio ex L. Julia repet. l. 2. ad L. Jul. repet. l. 2. C. eod. Sed quia hoc pacto discursus noster nimis prolixus foret, idè saltem annectam LL. quibus mentio fit tum actionum annalium tum annui spatii. Vide sis Nov. 100. c. 2. Nov. 123. cap. 18. l. 1. §. 16. de succ. edict. l. 1. quæ in fraud. cred. l. 6. §. fin. l. 10. pr. eod. l. filii in fin. ad SCt. Tertyll. l. 5. C. de cens. & censit. l. 38. de test. mil. l. 21. ad L. Aquil. l. fin. C. de dot. caut. l. 5. C. de cens. & cens. l. 10. C. de legit. hered. l. 2. §. si mater ad Tertyll. l. 6. ad L. Jul. pecul. l. 1. & 2. de requi. vel ablat. damn. l. pen. & ult. C. qui mil. non poss. l. 7. de mun. & hon. l. 6. C. de naufrag. Nov. 1. 2. l. 9. §. 1. quod fals. tut. aut. gest. l. un. §. 6. de font. l. 1. §. 9. de riv. l. 1. §. 31. & 33. de aq. quot. l. 3. de it. & act. priv. 15. §. 3. & 4. quod vi aut clam. l. 1. §. 8. ne vis fiat ei. l. 17. §. 3. de damn. infect. l. 1. pr. & §. 39. de vi & vi arm. & l. 1. pr. junct. l. 3. §. 12. eod. l. 4. de interd. l. 1. §. 1. ex quibus caus. maj. l. 18. C. de postlim. rev. l. 1. §. 12. de succ. edict. §. 4. J. de bon. poss. l. 1. l. 10. pr. quæ in fraud. cred. l. ult. C. eod. l. 4. C. qui admitt. ad bon. poss. l. fin. C. de Edict. Adrian. toll. l. 1. §. 2. ut possid. l. 19. §. fin. l. 2. C. de estim. act. l. 5. C. de injur. l. 24. de injus voc. l. 1. de calump.

calumn. l. 6. de alien. judic. mut. caus. fact. l. un. §. 4. si quis jus dic.
non obtemp. l. 1. pr. l. 9. §. 5. de publ. & vectig. l. 5. §. ult. ne quis eum
§. c. l. 1. §. ult. de eo per quem fact. l. fin. de edend. l. 1. pr. si quis test. lib.
ess. l. 1. de incend. ruin. naufr. l. 14. §. 1. quod met. caus. * Biennio ex-
cluditur actio de dolo l. ult. C. de dot. Idē servari in foro Saxonico
testatur, Dn. Carpzov. part. 2. Const. 3. def. 4. n. 5. Instantia in causis
criminalibus l. fin. C. de dol. pr. l. de lit. oblig. l. 13. C. de jud. Exce-
ptio non numeratae pecuniae l. 14. C. de non num. pec. An verò post
biennium hæe exceptio instar alius non privilegiate possit oppo-
ni. quærunt Dd. & ità in praxi observari docet Magnif. Dn. D.
Richter. dec. 21. num. 9. Contrarium tamen de jure verius esse do-
cet Nob. Dn. Pres. in not. ad Suth. diff. 14. th. ult. & cum eo facit
Dn. Vinn. 1. q. sel. 41. §. ad l. b. num. 7. Fach. 7. contr. 81. Dissentiunt
Dd. communiter Perez. h. t. n. 14. Dn. Carpzov. 2. respons. 19. Scotã.
d. 29. th. 25. Suth. d. diff. th. ult. & alii plures. Plura Exempla vide
in l. 17. §. fin. de manum. test. l. 54. §. 1. & l. 56. locat. l. fin. C. ut intra
cert. temp. quest. crim. term. l. si mulier. perfecta C. ad Vellej. l. 2. C.
de sponsal. l. fin. C. de jur. dom. impetr. l. 7. 8. §. 8. l. 13. de legation. l. 3. C.
cod. l. 2. C. de mun. & hon. non cont. Nov. 134. l. 1. C. de sent. pres. l.
7. C. de omn. agr. desert. l. fin. C. de bon. aut. jud. possid. l. 2. C. de term.
mot. * Triennio excluditur instantiã in causis criminalibus l. 13.
C. de judic. Myns. 2. obs. 48. Actio perpetua sive in rem, sive, in per-
sonam, si de re mobili sit actio in rem arg. pr. §. de usuc. sic trien-
nio præscribuntur hodiè omnes res mobiles pr. l. de usuc. l. un. C. de
usuc. transf. quod etiam in Ecclesiarum rebus obtinere scribit
Gebh. de usuc. c. 2. §. 3. n. 3. & hoc de jure Canonico obtinere, ut
scil. præscriptio triennii in rebus mobilibus Ecclesiæ sufficiat, re-
ctè statuitur, quia hæc in re jus civile non expressè mutatum; facit
etiam huc avth. quas actiones C. de SS. Eccles. verb. usucapione
triennii, relata quoque in c. 16. q. 3. XVI. Canis. in c. 5. h. Zas. ad
decret. h. n. 5. Dn. Carpz. p. 2. c. 5. d. 6. De jure Saxonico solum re-
quiri annum & diem ad præscribendas res mobiles testatur
Dn. Carpzov. part. 2. const. 3. def. 9. & const. 5. def. 6. de triennio
vide sis insuper l. ult. C. de repud. vel abst. hered. l. 1. C. de sent. adv.
fisc. l. 2. de jur. Emphyt. l. 2. C. de servitutibus & aquã l. 1. C. de fidei
commissis l. 4. Cod. de vectigalibus & commiss. l. 9. §. 1. de rit. nupt.
l. pen. C. de patr. potest. l. 4. de incend. ruin. l. pen. C. de apoch. publ.

E

* Qua-

143
II.

III.

IV. *Quadriennio praescribitur restitutioni in integrum l. fin. C. de temp. in integr. restit. excepta causa doli d. l. fin. Sic quadriennii praescriptio datur fisco & adversus fiscum l. 2. C. de quadr. praescr. l. 1. C. eod. l. 1. §. Divus de jur. fisc. l. intra de div. temp. praescript. Conf. l. fin. C. de repud. hered. l. fin. C. de bon. autor. jud. possid. l. 2. C. de comitat. l. uxor 6. de repud. *De quinquennio vid. l. pen. §. 2. C. de inoff. test. l. 1. §. 10. ad Sct. Turpill. l. 1. §. 4. ad L. jul. de adult. l. 2. C. in quibus caus. in integr. restit. non est necess. l. fin. C. de postlim. & redempt. l. 7. ad L. J. pecul. l. 13. de Scto. Silan. Rubr. ne de stat. de funct. l. consensu §. hac nisi C. de repud. Nov. 22. l. 13. de Scto. Silanian l. pen. C. de prepos. sacr. cubic. l. 1. C. de Contra. jud. l. 4. §. 1 ad L. Cornel. de sic. l. nemo. C. de Episcop. aud. Nov. 112. l. 2. C. de vectig. & comm. l. 2. C. de apost. Nov. 131. l. 1. §. quod dictum de separ. Nov. 100. l. fin. C. si maj. fact. alien. rat. §. fin. J. de usuc. l. fin. C. si advers. fisc. l. neque C. de restit. milit. l. 2. C. de mun. & hon. non cont. l. fin. C. de advoc. divers. judic. Nov. 22. l. 33. §. fin. de re milit. Add. Dn. Hahn. in obs. ad Vvesenb. de div. temp. praescript. *Septenni-

V. nium qui nondum implevit dicitur adhuc infans. l. 3. Cod. qui admitt. l. si infanti C. de jur. delib. l. 1. de admin. tut. l. 14. de spons. *Octo annorum fit mentio in Nov. 123.

VII. Th. XLIV. Sequitur nunc Tempus Longum, & dici potest omne illud quod non est intra decennium. Alias per tempus absolute dictum Longum intelligi vult Connan. in comm. cap. 10. n. 4. Impresensiarum placet sub tempore longo comprehendere longissimum & centenarium.

Tempus longum quid.

Quot annorum ad longum tempus pertinenti. um fiat mentio.

X.

Th. XLV. *Decennium s. longum tempus varios habet effectus. Ita studiosum non nisi per decennium uno loco commorando & sedem ibi constituendo incolam fieri dicit l. 2. C. de incol. Sic res immobiles decennio inter praesentes usucapiuntur; praesentes vero hodie dicuntur, qui sub eadem sunt praesentura, vel qui eundem judicem habent Vid. Obrecht. disp. de usuc. 26. th. 270. & seqq. qui olim praesentes dicti sint Vid. l. un. C. de usuc. transform. It. servitutes Vid. Dn. Hahn. ad tit. de servit. n. 5. verb. ut illud effugium & verb. ut igitur Vid. Dn. Carpzov. part. 2. const. 4. def. 14. & 15. it. annui redditus jährliche Zinse oder Früchte. Vid. Magn. Dn. D. Struve Exerc. 43. th. 16. it. opera seu servitia

113
vicia Rusticorum Die Dienst und Frohnen/welche die Leu-
the zu dem Herrn und Ritter Gütern leisten müssen, Conf.
l. pen. C. de serv. & aqua l. fin. C. si maj fact. alienat. rat. Nov. 100. Nov.
119. l. sancimus C. de testam. l. fin. de abig l. 23. de pæn. l. 1. de nund. l. 13.
de divers. temp. præscript. Nov. 117. * Sic fæminæ post duodecim an-
nos completos viripotentes esse creduntur, masculi post deci-
mum quartum annum puberres censentur. §. 1. J. quibus mod.
tut. fin. Conf. l. 3. C. quand. tut. vel cur. esse desin. l. 5. qui testam. fac.
poss. l. 2. de vulg. & pup. substit. * De anno XV. XVI. XVII. XIII. XV. XVI.
Vid. l. 2. C. de op. publ. Nov. 123. l. si quis argentum §. fin a. C. de don. l. XVII. XIII.
2. in pr. de vac. mun. §. 7. Inst. qui & ex quibus caus. manum. * Vicen-
nali præscriptione tollitur incestus l. 39. §. 5. ad L. Jul. it: actio-
nes criminales vicennio extinguuntur l. 12. ad L. Cornel. de fals. l. 2.
§. 1. l. 3. de requ. vel abs. damn. nisi specialiter aliud tempus sit con-
stitutum, quod & in foro Saxonico obtinere docet Magnif. Dn. Car-
proz. part. 3. qu. 141. n. 61. 67. & 58. Add. Magnif. Dn. D. Richter.
part. 1. decis. 21. n. 43. qui longius tempus observari moribus ho-
diernis in gravissimis criminibus dicit. Conf. l. 1. de serv. export.
§. pen. inst. de jur. person. l. 41. de recept. qui arbitr. recep. l. querela
C. ad L. Cornel. de fals. l. 1. C. de excus. veter. l. 3. de iis qui non impl.
stip. fac. sol. l. 1. C. de profess. l. 2. C. de long. temp. præscript. quæ pro lib.
oppon. l. 28. & l. 3. §. lege. de testibus. * Minores 25. annis curatorum
auxilio reguntur, nec antè rei suæ administratio eis committi de-
bebit, quamvis benè rem suam gerant. l. 1. de min. Conf. Rubric. ex-
quibus caus. maj. l. 7. de jur. & fact. ignor. l. 2. C. eod. l. 15. §. lex ad
L. Jul. de adult. l. 11. de de cur. l. 8. de mun. l. 2. C. qui Profess. se excus.
l. fin. de legit. tut. Nov. 123. * Dicitur hæc præscriptio longissimi Tē-
poris. Tali Tempore civiles actiones præscriptione elidun-
tur l. sicut. l. 4. C. de præscript. 30. ann. nisi brevioribus spaciis
specialiter sint circumscriptæ: ut actio doli l. fin. C. de dol. mal. in-
juriarum l. si non convicii C. de in jur. ut & adulterii. Tanto tempore
usucapiuntur res privatæ quælibet sine justo titulo, bonâ tamen
fide possessæ l. pen. C. de præscript. 30. ann. it: Res tanquàm feudum,
si ej9 nomine quâvis non investitus quis servitia Domino præsti-
terit 2. Feud. 26. §. si quis triginta. Add. Gail. 2. observ. 160. Myns. 4.
E 2 obs.

XII.
XIV.

XVI.
XVII. XIII.
XX.

XXV.

XXX.

*observ. 29. conf. 2. Feud. 33. Add. Magnif. Dn. D. Struve Syntagm. jur. Feud. cap. 8. aph. 12. De triginta annorum præscriptione Vide Dn. Hahn. in observ. ad Vvesenb. tit. de usurp. & usuc. Conf. Nov. 120. l. pen. C. in quib. caus. cess. long. temp. l. hereditatis C. de petit. hered. l. licet C. de jur. delib. l. fin. C. fin. reg. l. i. S. ad hæc C. de annal. except. * Præscribuntur quadraginta annis bona Ecclesiastica. c. ad aures 6. de præscript. Notandum verò hîc est, quod Justinianus olim tum Ecclesiis Orientalibus per l. 23. C. de SS. Eccles. tum Occidentalibus per Nov. 9. centum annorum spatium concesserit, ut non prius currat præscriptio contra res earum immobiles. Qui tamen Justinianus postea sententiam mutavit propter omissionem probationum, quæ ut plurimum tanto tempori contingit Nov. 111. 131. quadragenariâ substitutâ. Quærunt verò hîc Dd. An Ecclesia Romana sit excepta? Affirmandum hoc videtur propter avth. quas actiones C. de SS. Eccles. it. per d. Nov. 9. Nam d. Nov. 9. non esse correctam, per Nov. 111. c. 1. & Nov. 131. c. 6. affirmat Dn. Hahn. in observat. ad Vvesenb. Contrarium vero tenent alii, & avth. illam valdè dubiæ faciunt audevitas, cum exceptio ejus in fontibus non appareat. Vid. Cujac. de div. & temp. præscript. Giph. ad d. avth. Pinellus ad avth. nisi tricennalis n. 57. C. de bon. mat. Dn. Wissenb. in syllog. err. Irner. ab aph. 1. ad. 6. Dicendum igitur videtur, quod nec Ecclesia Romana sit excepta per alleg. Nov. 111. cap. 1. quod & Gregorius probavit non exceptâ Romanâ Ecclesiâ c. 2. c. XVI. q. 4. Recentiores verò Pontifices Johannes IIX. c. fin. c. XVI. q. 3. & Innocentius c. 13. c. 14. c. 17. in fin. h. t. servari voluerunt Justiniani Constitutiones. Et sanè Eclogæ Basilicorum lib. 2. tit. 3. in Scholio tribuunt Ecclesiæ Romanæ disertim adhuc centenariam præscriptionem, quod procul dubio non fecissent, si post Justinianum hæc præscriptio non revivixisset, vel potius si Ecclesia Romana Novellam III. c. 1. ad se pertinere unquam putasset Irnerius igitur in d. avth. addidit, quid suo tempore obtinuerit in Ecclesiâ Romanâ secutus canonicam definitionem. Add. Magnif. Dn. D. Struve Exerc. 43. th. 19. Plura exempla quadragenariæ præscriptionis vide apud Dn. Hahn. d. loc. Conf. l. 3. 4. C. de bon. vac. l. fin. C. de fund. patrim. rubric. & t. t. C. ne rei Dominic. l. cum novissimi C. de præscript. 30. vel 40. ann. l. si cohortalis C. de cohort. l. Justas C. de jur. fisc. l. fin. C. de fund.*

XI

XIX
XX

XXI

XXII

fund. rei privatae. * Actioni quâ repeti potest id, quod alius per lu-
 sum alex accepit L. annis præscribitur. *l. 1. vers. commodis igitur. C.*
de aleat. Conf. l. 13. C. de Decur. l. 3. C. qui Prof. se excus. l. 35. de o-
peris libert. l. si major. C. de legit. hered. * Justinianus in *l. 27. C. de*
nupt. etiã sexagenariis nuptias contrahere permittit, quod & ho-
die observatur. conf. l. fin. C. de long. temp. præscript. * Sic septua-
 genarius se excusare potest ab officio *l. 3. C. qui etat. se excus. Add.*
l. 3. §. quamvis & §. cum de mun. & hon. l. si ultra C. de Decurion. l. 3.
de jur. immunit. * De Centum annis vid. *l. 56. de usufr. l. fin. C. de*
SS. Eccles. Vide sis insuper Cujac. de præscr. & term.

L.
 LX.
 LXX.
 C.

Th. XLVI Effent adhuc quædam notanda de præscriptio-
 nibus juris Saxonici, sed brevitatis causâ remitto B. L. ad Magnif.
 Dn. D. Struven Exerc. 43. tb. 25. Illud adhuc Coronidis loco addo,
 quod diversa sit supputatio anni de jure Civili & Saxonico. Jus
 civile enim solùm dies 365. requirit ad annum; jure verò Saxoni-
 co in materiã præscriptionum it. terminorum judicialium ali-
 quid adjicitur ultra numerum dierum anni vel septimanæ com-
 pletum, ita ut in mobilibus usucapiendis, præter dies anni con-
 suetos, adjiciantur adhuc XLV. quod tempus vocant **Jahr und**
Tag *b. e. ein Jahr sechs Wochen und drey Tage Land R.*
art. 38. lib. 1. differ lib. 2. part. 2. diff. 3. Sic in designando termino ju-
 diciali vel etiam Citatione peremptoriã **Eine Sächsische Ges-**
richts Frist designantur **6. Wochen 3. Tage** Sic in immobi-
 libus usucapiendis annis 30. completis adjiciuntur annus & dies
30. Jahr/ Jahr und Tag & hoc confirmat *D. Augustus Elector.*
const. 6. p. 2. ita ut sit **Ein und dreißig Jahr/ sechs Wochen**
und drey Tage.

Th. XLVII. Multa adhuc possent de Tempore hîc addi,
 nisi discursus præter opinionem & animi propositum jam
 excrevisset. Et tantum est quod volui pro ingenii mei tenuitate
 nudi exercitii publici Academici gratiã proponere, in quo si
 unum atque alterum minus ad palatum Domini Lectoris erit,
 veniam mea tenuitate & hallucinanti ex communi imperfecti-
 tudinis labedabit; Nec enim sub Sole quicquam perfectũ est
 & absolutissimo naturæ privilegio communi-
 tum.

DEO SIT LAUS HONOR ET GLORIA.

E Themidos libris benè qui de Tempore scribit,
Næ Studiis tempus collocat ille benè!

*Præstantiff. Dn. Respondenti de Tempore
Disputaturo. ita ex Tempore gratul.*

Christoph. Philipp. Richter, D. Com.
P. C. Collegii Juridici Ordinarius &
h. t. Decanus.

T Empus fert flores, fert candida lilia tempus:
Tempus & opto, ferat, premia amœna Tibi.

*Præstantissimo Dn. Buchio amico
Suo percaro de Tempore dispu-
tanti gratulatur*

Georgius Adamus Struve, D.

*AD PEREXIMIUM ATQVE LITERATISSIMUM
DN. RESPONDENTEM,*

Amicum suum singulariter dilectum;

T EMPUS adest, BUCHI, mecum nunc scande cathedram,
Atque resolve theses, laus Tibi certa manet.

PRÆSES.

O bservare doces, BUCHI, quæ tempora juris,
Ipse quæ sic tempus non sine laude locas.

Temporis hoc jus est: volat irreparabile, capta!

Tu capis, hinc fructus te manet obsequii:

Ita

*Gottfridus Zapffius. P. P.
Omne*

OMne feret punctum, justo qui tempore novit
 Exerere ingenii splendida dona sui.
 At quis temporius, quam tu nunc prodis, Amice,
 Quæ sint ingenii semina larga tui?
 Perge, Decus Themidos, floret dum temporis ætas;
 Doctorum certè singula puncta feres!
 Id sperare jubet præsens de TEMPORE scriptum,
 Quò tu sollicitè tempora quæquè notas.
 Fac ne decollet spes, quam cepere parentes;
 Gaudia sic illis; Sic tibi surget honos.

*Fausti ominis ergo paucula hæc Pereximio Dno.
 Respondenti & Consalino suo suavissimo fec.*

Nicolaus Hennings. Dithmarsus.

Tempora labuntur, cedunt cum tempore quævis,
 Atquæ habet immoti tempus ubiquè nihil.
 Gloria sola bonæ fame post tempora durat,
 Multis injuriis temporis illa caret,
 Hanc studio queris, Buchi, de TEMPORE scribens;
 Pergas, Invenies; Quod precor ex animo.

Pauca hæc præstantissimo Dn. Respondenti amico suo dilecto ascribere voluit, debuit

Johan David Clepius.

Ghelyck een Lauren-boom gheduerigh groen't of bloeyet,
 En tot een groot vermaeck aen alle kanten groeyet,
 Ghelyck hy wyt en breet zyn tacken breydet uyt,
 En noyt ter neder daelt, hoe wel hy wort besnuyt:
 Aldus, myn waerde Vrient, U naeme staet en praelet
 Door uwen vlyt en Sweet,, met lof is hy bestraet,

Het

Het kleyntjen acht Ghy niet, maer soeck't met neerstigheyt
Hoe dat Ghy uwen roem wyt in de vverelt breyt,
Nae d'less' van myn HEER ZAPFF, wiens naem de vverelt kroonet,
Ghy eertyts hebt met kracht tot uwer eer betoonet:
Dat, schoon het Lichaem wort vernietet van den mot,
Nochtans DIE ZIEL NIET STERFT, maer eeuwich leeft van
Nu heden weet Ghy staegh op Tyr en stont te letten, (Godt.
Om dat Ghy met vermaeck doorsock't de suyvre Wetten,
Myn HEER SCHRÖTERUS selfs, de wytvermaerde Man,
Help't 't Ghy in Themis-huys beproeft u herffen-pan.
In 't doolhof van de jeught u geest noyt gaet te dolen,
In 't schip van vuyle vreught Ghy noyt en gaet te spolen,
Noyt brant U 't minne-vuyr, de soetheyt van de vryn
U noyt bedrieght; Hier baert de blyschap enckel pyn.
Daerom d' HEER VADER hoop't op U gerust te leunen,
Englyck op een pylaer zyn ouderdoom te steunen,
U MOEDER leeft altoos in blyschap ende vreught,
Dat Ghy nae haeren eysch volherdet in de deught.
Vaert wel, beminde Vrient, myn Ziel wensch't dat op aerden
Ghy veele jaeren leeft in vreughden ende waerden;
Aldus vaert moedigh voort met hooghen lofen room,
U naeme bloy' altyt ghelyck een Lauren-boom.

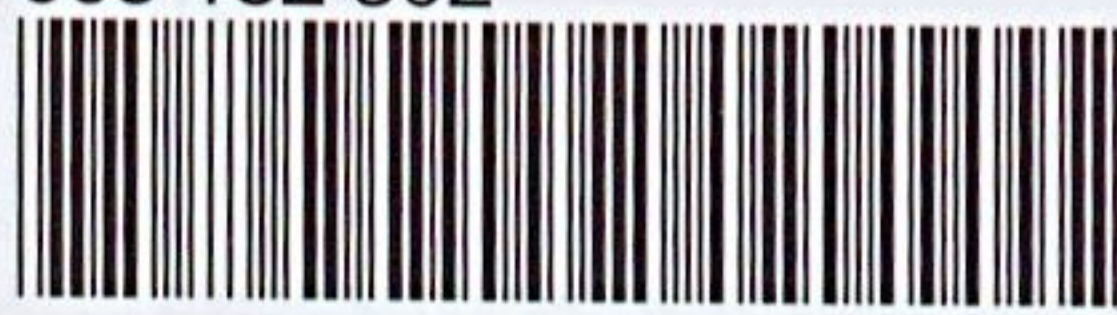
*Belgicis hifce Fautori ac Contubernali
suo honoratissimo fidem & amicitiam
Germanam contestatur, perpetuamque
Sui memoriam commendat*

Christophorus Feidser / Frif. Orient.
J. U. Cultor.

F I N I S.

ULB Halle
005 132 592

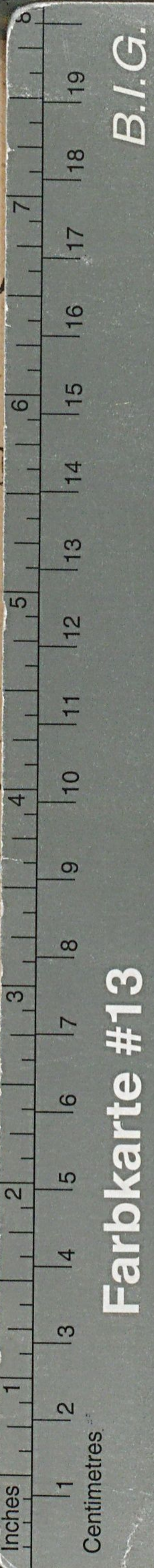
3

VD 17

143

No. 18.

1663, 20

20

V.
URIDICA

ORE,

ANTE, AU-

NSU MAGNIFICI

RDINIS

ALANA,

NE

CONSULTISSIMI,

TISSIMI

FRIDERICI

R II in Wicferstädt/ JCTI

ATISSIMI, CONSILIA-

, CURIÆ PROVINCIA-

FACULTATIS JURI-

INENTISSIMI,

C PROMOTORIS

OLENDI,

ANTEMERIDIA-

ANDAM

HIBET

HIVS, SERVESTA

AUTOR.

CTORUM

E,

TERI, ANNO 1663.